

Міністерство освіти і науки України

Державна наукова установа
«Інститут освітньої аналітики»

**ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ
УЧНІВ, СЛУХАЧІВ ЗАКЛАДІВ
ПРОФЕСІЙНОЇ ТА СТУДЕНТІВ
ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗА ПЕРІОД 2020–2024 РР.**

2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ОСВІТНЬОЇ АНАЛІТИКИ»
STATE SCIENTIFIC INSTITUTION «INSTITUTE OF EDUCATIONAL ANALYTICS»
вул. Володимира Винниченка, 5, м. Київ, 04053, тел.: (044) 486 98 70
info@iea.gov.ua, http://iea.gov.ua/, ЄДРПОУ 39817791

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА

**Динаміка чисельності учнів, слухачів закладів професійної
та студентів фахової передвищої освіти за період 2020–2024 рр.**

(у межах виконання НДР «Фінансове моделювання як складова інформаційних аналітичних технологій для вдосконалення управління освітою» ДР № 0124U001891)

НАУКОВИЙ КОЛЕКТИВ АВТОРІВ

Барабаш О. А., заступник начальника відділу освітнього інформаційного забезпечення;

Чимбай Л. Л., завідувач сектору системного та телекомунікаційного забезпечення звітності відділу освітнього інформаційного забезпечення;

Читаєва К. Г., завідувач сектору відділу освітнього інформаційного забезпечення;

Попкова Л. В., науковий співробітник відділу освітнього інформаційного забезпечення;

Лукашова Т. В., провідний фахівець відділу освітнього інформаційного забезпечення.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Аналіз контингенту учнів та слухачів закладів професійної освіти за період 2020–2024 рр.....	16
Аналіз контингенту студентів закладів фахової передвищої освіти за період 2020–2024 рр.....	31
Висновки.....	46
Список використаних джерел.....	51
Додаток 1	53

Вступ

Професійна освіта (ПО) — це одна з галузей системи освіти, що забезпечує здобуття громадянами професійної кваліфікації, підготовку до професійної діяльності та самореалізації. Спрямована ця галузь на те, щоб навчити людину конкретним навичкам (hard skills), які дозволять їй працювати з певним обладнанням, технологіями або надавати специфічні послуги.

Сучасна професійна освіта в Україні базується на компетентнісному підході. Це означає, що студента вчать не просто теорії, а здатності виконувати конкретні завдання на робочому місці.

Наразі професійна освіта є «фундаментом» української економіки. Без кваліфікованих майстрів, техніків та операторів неможливо здійснювати виробничі процеси у будь-яких сферах, починаючи від видобувної до легкої промисловості. А з огляду, що перед нашою країною після закінчення війни постануть питання масштабного відновлення інфраструктури, відбудови зруйнованих міст і сіл, в державі виникне критична потреба у фахівцях будівельної галузі (монтажники, зварювальники, бетонярі тощо), енергетики та логісти. І заклади професійної освіти (ЗПО) – це найшвидший шлях підготувати ці кадри. Слід зазначити, що більшість випускників ЗПО стають основою для сервісної економіки: від СТО та пекарень до ІТ-підтримки та «зеленої» енергетики .

Дослідники у сфері працевлаштування відмічають, що в Україні існує парадокс: наявність високого рівня безробіття серед таких людей з вищою освітою (юристи, економісти) і водночас гострий дефіцит робітничих рук. Тому перед освітніми управліннями постає завдання популяризації ПО, що допоможе збалансувати ринок праці.

Потрібно також зазначити, що інвестиції скоріше приходять в ті регіони і міста, де вже є підготовлена і кваліфікована робоча сила. Тому наявність сучасних центрів ПО буде сигналом для міжнародних компаній, що в регіоні можна відкривати заводи та цехи.

Зараз у секторі ПО відбуваються важливі зміни:

- децентралізація: ЗПО передаються на баланс місцевих громад, щоб навчання відповідало запитам територіальних громад та місцевого бізнесу;
- модернізація: відбувається оновлення майстерень за підтримки міжнародних донорів (програми ЄС, такі як EU4Skills);
- визнання неформальної освіти: можливість підтвердити свою кваліфікацію, якщо людина навчилася професії самостійно на практиці.

Мета всіх змін, що наразі відбуваються у даній сфері – професійна освіта має перестати бути «планом Б» для тих, хто не вступив до закладів вищої освіти. Сьогодні це повинно стати свідомим вибором випускників 9-х класів закладів загальної середньої освіти на користь швидкого виходу на ринок праці та високої заробітної плати, яка наразі часто перевищує доходи офісних працівників.

12 вересня 2025 р. Верховна Рада України ухвалила Закон № 4574-IX «Про професійну освіту» [1]. Цей нормативно-правовий акт замінив Закон України «Про професійно (професійно-технічну) освіту» від 1998 р., що втратив чинність, і започаткував нову модель розвитку професійної освіти, орієнтовану на європейські стандарти, інноваційність і потреби сучасного ринку праці.

Основною метою Закону є створення сучасної, гнучкої та ефективної системи професійної освіти, здатної забезпечити підготовку фахівців, компетентних у відповідних галузях економіки, а також сприяти розвитку людського капіталу країни. Серед головних завдань Закону:

- формування конкурентоспроможної моделі професійної освіти відповідно до потреб національної економіки;
- модернізація управлінської, фінансової та освітньої структури професійних закладів;
- інтеграція української професійної освіти до європейського освітнього простору;
- розширення співпраці між державою, бізнесом і закладами освіти;

- забезпечення гнучких освітніх траєкторій та доступу до освіти протягом життя.

Згідно з новим нормативним актом заклади професійної освіти отримують розширені права в управлінні фінансовими ресурсами, майном та організаційною структурою. Вони можуть діяти як неприбуткові установи, самостійно формувати штат, визначати систему оплати праці, укладати партнерські угоди з підприємствами, органами влади, громадськими організаціями. Це відповідає принципу децентралізації управління освітою.

Закон передбачає можливість здобуття як повної, так і часткової професійної кваліфікації, що сприяє розвитку безперервної освіти та професійного зростання протягом життя. Навчальні програми можуть бути адаптовані під потреби окремих осіб, регіонів або галузей економіки. Також передбачено створення наглядових рад у закладах професійної освіти за участю представників бізнесу, органів місцевого самоврядування та громадських організацій. Роботодавці залучаються до розроблення освітніх програм, проходження студентами практики, проведення сертифікаційних іспитів, а також до оцінювання якості освітніх послуг.

Розширюються можливості для поєднання навчання з роботою через систему дуальної освіти, яка передбачає одночасне здобуття теоретичних знань у закладі освіти та практичних навичок на підприємстві. Запроваджується студентський трудовий договір, що регулює відносини між студентом і роботодавцем.

Закон замінює застарілі поняття: термін «професійно-технічна освіта» змінено на «професійна освіта»; «учень» на «студент»; «кваліфікований робітник» на «фаховий спеціаліст». Визначено нові типи закладів: професійні коледжі та центри професійної освіти. Результати навчання підлягатимуть зовнішньому підтвердженню в незалежних кваліфікаційних центрах, які працюватимуть відповідно до національної системи кваліфікацій. Це забезпечує об'єктивність і прозорість оцінювання, підвищує довіру роботодавців до випускників.

Скасовано частину застарілих вимог щодо ліцензування, атестації й акредитації освітніх програм. Це зменшує адміністративне навантаження та сприяє розвитку інноваційних освітніх практик. Дипломи про здобуття рівня «кваліфікований робітник» визнаються еквівалентними до рівня «фахового спеціаліста». Таким чином забезпечується безперервність освітніх і професійних прав осіб, які завершили навчання за старими програмами.

Попри позитивні зміни, реалізація положень Закону супроводжується низкою викликів:

- недостатня підготовленість педагогічних працівників до нових форм навчання та автономного управління;
- необхідність розроблення великого масиву підзаконних актів (щодо фінансування, ліцензування, дуальної освіти, діяльності кваліфікаційних центрів);
- загроза нерівномірного розвитку системи професійної освіти через різну фінансову спроможність територіальних громад.

Тому для ефективної реалізації Закону необхідна комплексна державна політика, що поєднує нормативну підтримку, фінансові стимули, регіональні програми розвитку професійної освіти та моніторинг результатів реформування.

Новий Закон «Про професійну освіту» створює правові передумови для побудови сучасної, динамічної та конкурентоспроможної системи підготовки кадрів в Україні. Його реалізація здатна забезпечити:

- підвищення якості професійної підготовки та відповідності її сучасним вимогам ринку праці;
- розвиток партнерства між державою, бізнесом і освітніми закладами;
- формування системи безперервного професійного розвитку протягом життя;
- зміцнення кадрового потенціалу економіки;
- підвищення престижу робітничих професій та привабливості професійної освіти для молоді.

Успіх упровадження Закону залежатиме від узгодженості дій центральних і місцевих органів влади, бізнесу та закладів освіти, а також від ефективності механізмів фінансування й контролю якості освітніх послуг.

Закон України «Про професійну освіту» є фундаментальним кроком у реформуванні національної системи професійної освіти. Його реалізація спрямована на децентралізацію управління, оновлення змісту освітніх програм, інтеграцію бізнесу у формування освітньої політики та створення умов для безперервного навчання. Результатом впровадження Закону має стати побудова інноваційної, відкритої та конкурентоспроможної системи професійної освіти, що забезпечить сталий розвиток людського капіталу України.

Одним із важливих кроків України на шляху до створення системи освіти для сталого розвитку суспільства було запровадження самостійного складника вітчизняної системи освіти – фахової передвищої освіти (ФПО) для підготовки конкурентоспроможних професійних фахівців та створення умов для здобуття освіти і підвищення кваліфікації впродовж життя. Закон України «Про фахову передвищу освіту», прийнятий у 2019 р., встановив основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи фахової передвищої освіти, створив умови для поєднання освіти з виробництвом [2]. Додатково МОН було затверджений наказ «Про затвердження Типового положення про організацію освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти та Положення про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти» [3]. У документі зазначено, що освітній процес у сфері фахової передвищої освіти – це інтелектуальна, творча діяльність, що спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань й умінь у осіб, які здобувають фахову передвищу освіту, а також на формування гармонійно розвиненої особистості з активною громадянською позицією. Особливо важливою складовою цього процесу є практична підготовка, яка забезпечує оволодіння сучасними формами організації праці, сприяє роботі з обладнанням, пристроями та технологіями згідно з обраною спеціальністю, формує у здобувачів здатність до професійної самореалізації в умовах сучасного ринку праці. Затверджене

Положення підкреслює інтеграцію теоретичних знань і практичних навичок як основу якісної підготовки майбутніх фахівців.

Фахова передвища освіта спрямована на формування та розвиток освітньої кваліфікації, що підтверджує здатність особи до виконання типових спеціалізованих завдань у певній галузі професійної діяльності, пов'язаних з виконанням виробничих завдань підвищеної складності та/або здійсненням обмежених управлінських функцій.

Система фахової передвищої освіти готує для ринку праці унікального фахівця – фахового молодшого бакалавра, який має не лише ґрунтовну практичну фахову підготовку, а й управлінські навички та готовий як до виконання складних завдань, так і до організації на мікрорівні роботи інших працівників. Це оптимальний фахівець для виконання задач, де кваліфікації робітника вже недостатньо, але де не потрібен ступінь бакалавра. Навчання його відбувається у набагато коротші терміни, ніж підготовка бакалавра.

Кваліфікація фахового молодшого бакалавра відповідає 5 рівню Національної рамки кваліфікацій. Підготовка фахових молодших бакалаврів здійснюється за освітньо-професійними програмами відповідно до галузей знань і спеціальностей у фахових коледжах.

Відповідно до Закону України «Про фахову передвищу освіту», фаховий коледж – це заклад фахової передвищої освіти, який може функціонувати як самостійна юридична особа, що має ліцензію на провадження освітньої діяльності з фахової передвищої освіти, та як структурний підрозділ закладу вищої освіти, наприклад, університету чи академії. Це дозволяє здійснювати підготовку молодших бакалаврів як на базі незалежних коледжів, так і у складі великих університетських структур. У другому випадку, хоча коледж не має статусу окремої юридичної особи, він все одно виконує функції освітнього закладу в межах законодавства. Відповідно до чинного законодавства України, підготовка здобувачів фахової передвищої освіти може здійснюватися не лише безпосередньо фаховими коледжами, а й іншими закладами освіти, що мають відповідну ліцензію на провадження освітньої діяльності у сфері фахової

передвищої освіти, навіть якщо вони належать до іншої юридичної особи. Це дозволяє розширити освітній простір, залучаючи до освітнього процесу установи, що відповідають вимогам якості та мають належне кадрове, матеріально-технічне забезпечення. Такий підхід сприяє підвищенню доступності освіти, розвитку партнерств між різними освітніми установами і створенню гнучких моделей навчання.

У фахові коледжі трансформувалася більшість закладів вищої освіти (ЗВО), які до 2020 р. мали акредитацію I та II рівня, тобто технікуми, коледжі, училища, що прирівняні до них. При цьому частина фахових коледжів функціонують як самостійні юридичні особи, а інші – як відокремлені структурні підрозділи ЗВО.

Окрім фахових коледжів є заклади, які здійснюють спеціальну підготовку здобувачів фахової освіти, зокрема, заклади фахової передвищої військової, медичної, спортивної та мистецької освіти, а також фахові коледжі зі специфічними умовами навчання, що забезпечують потреби кримінально-виконавчої системи, Національної поліції та Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Заклад фахової передвищої освіти (ЗФПО), залежно від засновника, може діяти як державний, комунальний чи приватний в організаційно-правових формах відповідно до законодавства.

Міністерство освіти і науки України (МОН) має намір провести реорганізацію чинної мережі закладів фахової передвищої та професійної освіти. З цією метою підготовлено проєкт методичних рекомендацій щодо формування мережі закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти [4] на 2026–2028 рр. Ключовою ідеєю реорганізації є створення так званих «ядер» освітньої мережі – потужних закладів, які відповідатимуть визначеним критеріям ефективності та стануть базою для подальшого укрупнення мережі. До таких установ планується приєднувати інші, менш спроможні заклади.

Згідно із задумом МОН, у обласних центрах статус «ядра» зможуть отримати ті заклади, де навчається щонайменше 800 студентів, рівень

працевлаштування випускників через три роки після закінчення навчання становить не менше 60 %, виконання держзамовлення не менше 75 %, а частка спеціального фонду не менше 20 % від загального бюджету.

Для районних центрів критерії дещо знижені: не менше 500 студентів, виконання держзамовлення 75 % і більше, частка спецфонду не менше 15 %, працевлаштування випускників через три роки не менше 60 %.

Менш потужні професійно-технічні училища та коледжі передбачається приєднати до «ядер» або об'єднати між собою, щоб забезпечити оптимальну кількість здобувачів освіти: 600 осіб для міст обласного значення, 400 осіб для районів.

Відповідно до проєкту документа, формування пропозицій щодо оновлення мережі здійснюватимуть робочі групи, створені при обласних державних адміністраціях, а також у місті Києві разом із прилеглими громадами. Вони мають проаналізувати статистичні та аналітичні показники діяльності кожного закладу і до 30 червня 2025 р. подати свої пропозиції щодо реорганізації.

Після цього засновники закладів освіти повинні затвердити плани реорганізації мережі на 2026–2028 рр. до 31 грудня 2025 р.

МОН оприлюднило проєкт цих рекомендацій для громадського обговорення [4], яке тривало до 6 січня 2025 р. На даний час остаточне затвердження методичних рекомендацій ще не відбулося.

Найуспішнішою серед здійснених Україною реформ на шляху євроінтеграції вважається реформа децентралізації системи управління, яка є комплексним процесом спрямованим на створення ефективного самоврядування та територіальної організації влади. Це включає в себе перерозподіл повноважень та ресурсів між центральною владою та місцевими органами самоврядування. Одним із ключових принципів реформи є створення територіальних громад (ТГ), які матимуть більше повноважень та ресурсів для розвитку своєї території і громади [5].

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р. В ній визначені напрямки, логіка реформи, окреслено основну мету, а саме «формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад» [5]. Також в Концепції визначено, що на органи місцевого самоврядування базового рівня покладається управління закладами дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти, а забезпечення функціонування професійної та фахової передвищої освіти покладено на органи обласного рівня [5].

Різні аспекти і питання реформи децентралізації влади стали об'єктом досліджень багатьох вітчизняних науковців, серед них Л. Беневська, Г. Єльнікова, О. Ковнір, Г. Лавриненко, Л. Лісогор, І. Лопушинський, Г. Наконечна, В. Нестеренко, В. Новіков, М. Палінчак, О. Паска, Р. Плющ, О.Проніна, В. Філіпова та ін.

Науковці Г. Лавриненко та М. Палінчак у своїй праці дослідили процес децентралізації державної влади в частині конституційного перерозподілу повноважень та відповідальності між центральними та місцевими органами влади [6]. Авторами визначено, що причинами децентралізації є глобальна інтеграція, зміни в значущості політичних акторів, труднощі централізованої системи управління та потреба залучення місцевих еліт і громадянського суспільства до політичних та економічних процесів. Основні універсальні аспекти децентралізації включають підвищення рівня залученості громадян у політичне життя, легітимність державної влади, захист демократичних прав, формування громадянської культури політичної еліти, а також принципи розподілу повноважень, такі як субсидіарність, демократизм та пропорційність. В науковій праці підкреслюється, що децентралізація – це не лише передача

функцій на місцевий рівень, але й забезпечення відповідних ресурсів та контролю. Визначено види децентралізації, які включають адміністративну, політичну та фіскальну, а також територіальну, предметну та функціональну [6].

Р. Плющ, В. Філіппова та О. Проніна присвятили свою наукову роботу дослідженню розвитку ТГ України в умовах децентралізації влади, впливу трансформації адміністративно-територіального устрою на реформування державного управління в Україні [7]. В статті визначено, що децентралізація влади є ключовим елементом для успішного впровадження демократичних реформ та покращення якості життя громадян. Окреслені переваги та виклики адміністративної реформи та її вплив на сучасне державне управління. Основна мета реформи децентралізації полягає у розширенні повноважень і відповідальності місцевого самоврядування, що, в свою чергу, має сприяти розвитку регіонів та підвищенню ефективності публічних послуг. Автори наголошують на необхідності чіткішого розмежування повноважень між різними рівнями влади, що забезпечить баланс інтересів у системі публічного управління, а також, що для успішної реалізації реформи, необхідні злагожені дії суспільства та держави для покращення життя громадян на місцевому рівні.

Теоретичні та практичні аспекти розвитку ТГ в Україні з 2014 року, після впровадження реформи місцевого самоврядування, розглянуто в науковій статті І. Лопушинського, В. Філіппової та Р. Плюща [8]. Основна увага зосереджена на успіхах децентралізації, створенні нових ТГ та їхніх представницьких органів. Автори наголошують, що реформа покращила можливості для розвитку громад та наблизила Україну до стандартів Європейського Союзу. Однак під час трансформаційних змін виникають ризики, пов'язані з інституційними та ресурсними бар'єрами, що необхідно враховувати при розробці механізмів розвитку. Визначено, що для досягнення сталого розвитку громад необхідні подальші законодавчі та організаційні зміни, спрямовані на активізацію населення та вирішення місцевих проблем.

В своїй науковій роботі Л. Лісогор та В. Нестеренко дослідили проблеми та фактори, що впливають на розвиток трудового потенціалу на регіональному

та місцевому рівнях в умовах децентралізації [9]. Основною метою дослідження було визначення специфіки формування та реалізації трудового потенціалу в регіонах і громадах, а також ґрунтування рекомендацій для поліпшення якості трудового потенціалу у посткризових умовах. Систематизовано демографічні, економічні, соціальні, інституційні та інфраструктурні чинники, які впливають на трудовий потенціал, визначено взаємозв'язок між попитом і пропозицією на ринку праці. Рекомендовано покращувати якість трудового потенціалу через розвиток інфраструктури закладів охорони здоров'я й освіти, стимулювання роботодавців до створення якісних робочих місць та активізацію підприємницьких ініціатив. Окреслені виклики для функціонування ПО на рівні місцевих громад, які залишаються невирішеними, а саме, недосконалі механізми формування регіонального замовлення на підготовку робітників, які засновані на аналізі ринку праці; якість підготовки кадрів у ЗПО, яка не відповідає вимогам роботодавців; не бажання роботодавців надавати можливість проходити стажування учням, майстрам та викладачам цих закладів на виробництві тощо.

В. Новіков присвятив свою наукову працю питанню модернізації ПО в Україні в контексті децентралізації системи управління. В ній наголошено на важливості підвищення престижу отримання робітничих професій та розглянуто проблеми, пов'язані з низькою якістю підготовки в ЗПО, що негативно впливає на можливості подальшого працевлаштування їх випускників. Як висновок, автор визначає обов'язковість взаємозв'язку між ПО та потребами ринку праці; закликає до децентралізованого підходу в управлінні ЗПО, звертаючи увагу на регіональний попит на кваліфікованих робітників та компенсацію витрат на їх підготовку в ТГ; пропонує впровадження дуальної системи освіти, спираючись на успішний досвід таких європейських країн, як Німеччина тощо [10].

Науковці Л. Беновська та О. Паска у своєму науковому дослідженні розглянули стан і виклики системи ПО в Україні, зокрема в Львівській області, в контексті реформ децентралізації [11]. Визначено основні проблеми функціонування даної галузі освіти, серед них: невідповідність мережі ЗПО демографічній ситуації; зниження престижності професійної освіти та

недостатнє її фінансування; відсутність законодавчого забезпечення та професійних стандартів для оцінювання якості підготовки випускників. Реформа децентралізації передбачає передачу управлінських повноважень на регіональний рівень, що передбачає посилення співпраці між освітніми установами, місцевими органами влади та підприємствами.

Різним аспектам реформи децентралізації в Україні присвячено дослідження вітчизняних науковців, серед них, нормативно-правова база реформування; зміни адміністративно-територіального устрою країни; передача повноважень, відповідальності, джерел фінансування від центральних до місцевих органів влади; бюджетна децентралізація; вплив реформи на ринок праці; значення реформи децентралізації для розвитку і підвищення ефективності галузі професійної освіти тощо.

Фінансова децентралізація галузі ПО була розпочата ще у 2016 р., коли відповідно до змін у Бюджетному кодексі України фінансування ЗПО було передано на рівень обласних бюджетів, бюджетів міських ТГ, центром яких є міста – обласні центри, та м. Києва [12]. Таким чином, на обласні та місцеві органи влади було покладено зобов'язання фінансувати матеріально-технічну базу ЗПО, включаючи і утримання державного нерухомого майна закладів, яке знаходиться в оперативному управлінні МОН.

Статтею 27 Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» було визначено, що Кабінет Міністрів України має забезпечити передачу з 01 січня 2016 р. видатків на підготовку робітничих кадрів у ЗПО державної власності та в інших закладах освіти на фінансування з місцевих бюджетів, а також передачу з державної власності у комунальну відповідних установ, закладів та організацій [13].

Фінансова децентралізація ЗФПО відбулась у 2018 р. У Законі України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» (стаття 24) визначено, що з 01 січня 2018 р. видатки на підготовку фахівців у ЗФПО державної власності зі статусом юридичної особи передано до обласних бюджетів. Перелік цих закладів був визначений у додатку № 10 до цього Закону [14].

Аналіз контингенту учнів та слухачів закладів професійної освіти за період 2020–2024 рр.

Інформаційною базою для проведення аналізу динаміки кількості ЗПО в Україні упродовж 2020–2024 рр. та учнів, слухачів у них слугували щорічні статистичні збірники «Професійна (професійно-технічна) освіта в Україні» Державної статистичної служби України (Держстат) [15].

Аналіз динаміки кількості ЗПО та чисельності учнів, слухачів у них (рис. 1) свідчить про стале скорочення показників упродовж 2015–2024 рр. Кількість закладів зменшилася на 18 % з 798 у 2015 р. до 653 у 2024 р., а щорічне скорочення – у середньому близько 1,8 %. Чисельність учнів і слухачів зменшилася на 29,5 % з 304,1 тис. до 214,4 тис. осіб. Найінтенсивніше скорочення відбувалося у 2015–2019 рр. та 2022 р. після чого темпи зниження дещо сповільнилися.

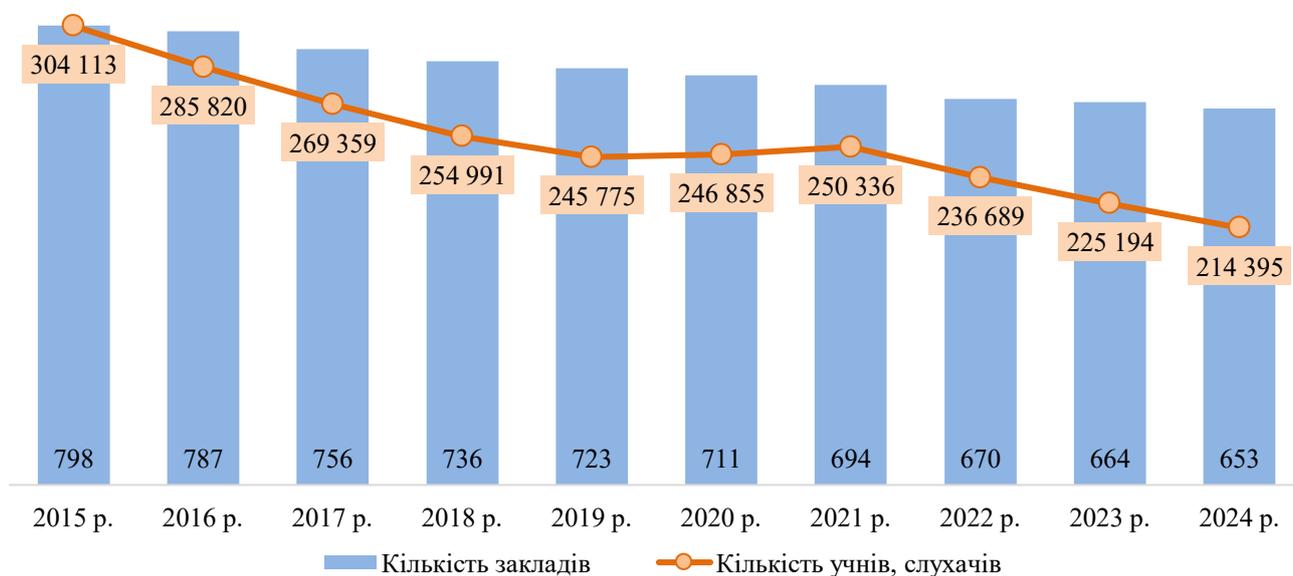

Рис. 1. Динаміка кількості ЗПО та чисельності учнів, слухачів у них станом на кінець року, од., осіб

Побудовано авторами за даними статистичних збірників Державної статистичної служби України «Професійна (професійно-технічна) освіта в Україні» за 2020–2024 рр.

Середня кількість учнів на один заклад зменшилася з 381 до 328 осіб, що свідчить про зниження заповнюваності навчальних закладів і потребує вжиття заходів щодо підвищення привабливості професійної освіти та ефективного використання наявної освітньої мережі.

У 2024 р. найбільша кількість ЗПО знаходиться в Дніпропетровській (8,7 % від загальної кількості), Львівській (7,8 %), Донецькій (6,3 %), Запорізькій (5,5 %) областях. Найменша – в Луганській (1,7 %), Чернігівській (2 %), Закарпатській (2,1 %) та Волинській (2,1 %) областях (рис. 2).

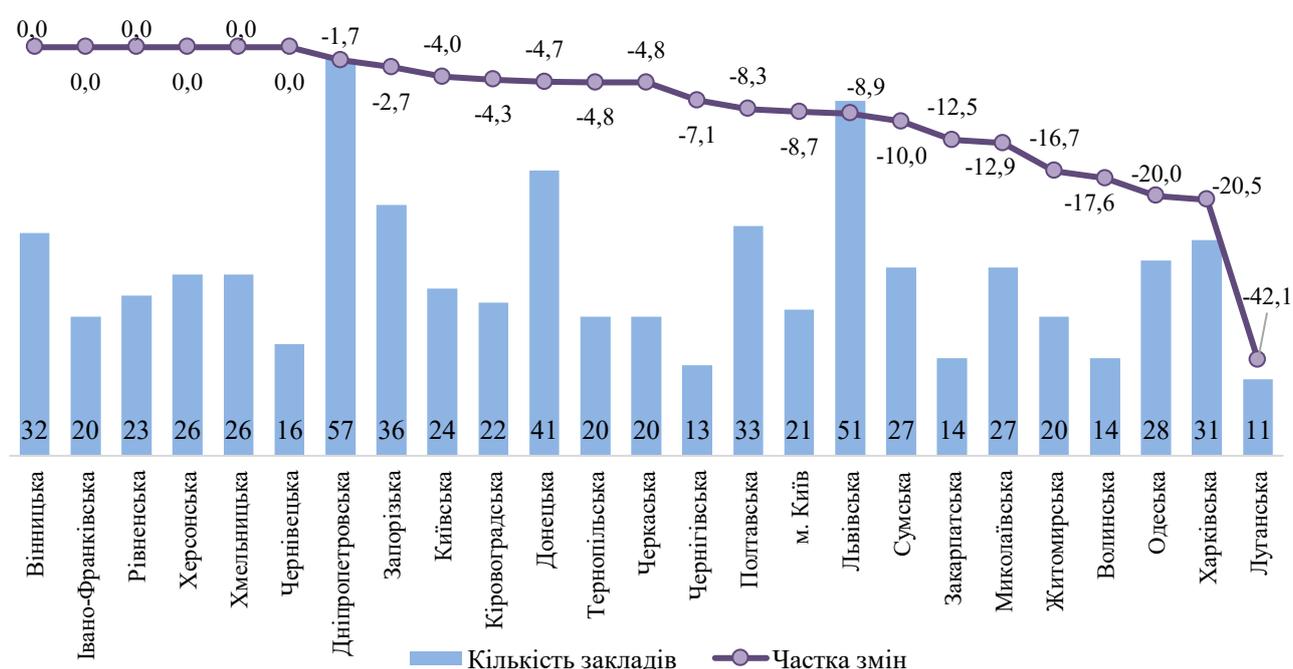

Рис. 2. Кількість ЗПО в розрізі регіонів у 2024 р. та частка змін кількості закладів у порівнянні до 2020 р., од., %

Побудовано авторами за даними статистичних збірників Державної статистичної служби України «Професійна (професійно-технічна) освіта в Україні» за 2020–2024 рр.

Упродовж досліджуваного періоду спостерігається тенденція до скорочення мережі ЗПО. Жодна із областей не показала збільшення кількості закладів, а водночас шість областей – Вінницька, Івано-Франківська, Рівненська, Херсонська, Хмельницька та Чернівецька – зберегли кількість закладів на рівні 2020 р., що свідчить про стабільність їхньої мережі.

Найменші темпи скорочення характерні для Дніпропетровської, Запорізької, Київської, Кіровоградської, Донецької, Тернопільської та Черкаської областей, де зміни поки що мають помірний характер.

Найбільше зменшення кількості закладів зафіксовано у Житомирській, Волинській, Одеській, Харківській областях та особливо Луганській обл., де скорочення є критичним і значною мірою пов'язане з воєнними діями та неможливістю забезпечення стабільної роботи закладів.

Загалом у 2020–2024 рр. мережа закладів ЗПО зазнала помітної трансформації, яка є нерівномірною за регіонами й значною мірою обумовлена соціально-економічними, безпековими та демографічними умовами.

Станом на кінець 2024 р. чисельність учнів і слухачів ЗПО демонструє суттєву регіональну нерівномірність (рис. 3). Майже 20 % учнів приходить на Львівську (9,7 %) та Дніпропетровську (9,1 %) області, а найменше значення приходить на Луганську (0,5 %) обл.

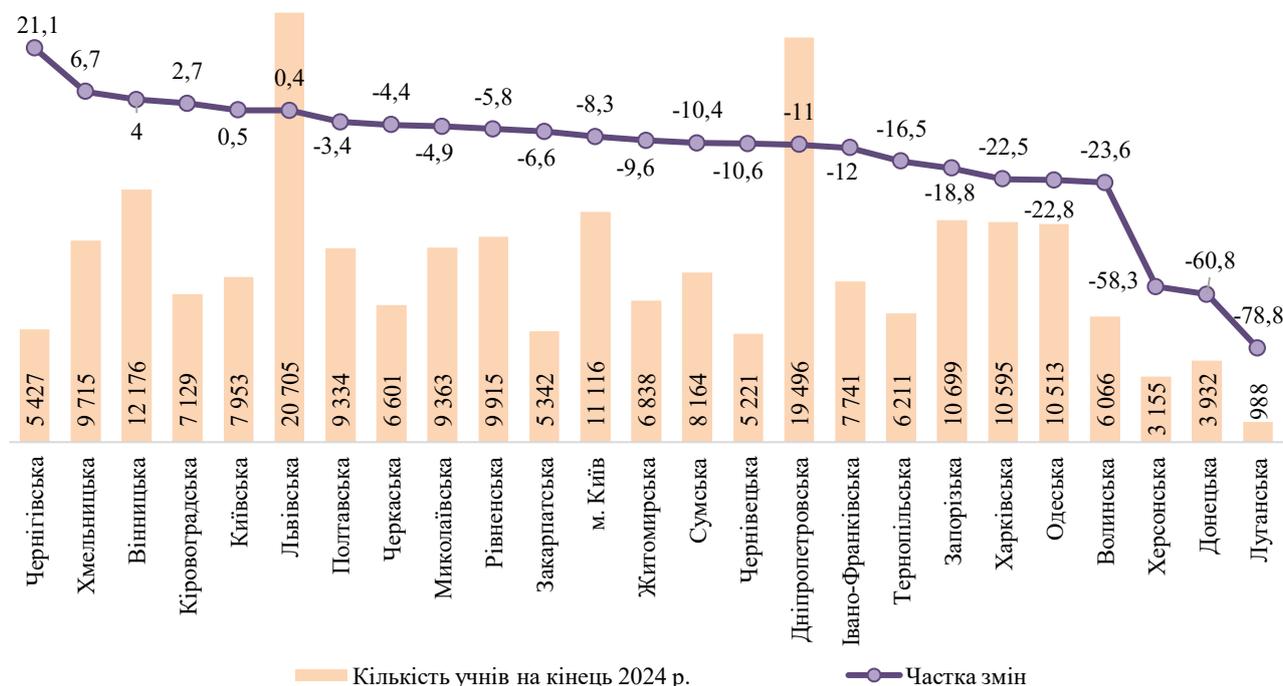

Рис. 3. Чисельність учнів, слухачів ЗПО в розрізі регіонів на кінець 2024 р. та частка змін чисельності учнів, слухачів у порівнянні до 2020 р., од., %

Побудовано авторами за даними статистичних збірників Державної статистичної служби України «Професійна (професійно-технічна) освіта в Україні» за 2020–2024 рр.

Лише шість областей зафіксували зростання або мінімальні позитивні зміни порівняно з 2020 р. Найвищий приріст спостерігається у Чернігівській обл., що є найбільшим позитивним показником серед усіх регіонів. Невеликі, але стабільні прирости зафіксовані у Хмельницькій, Вінницькій, Кіровоградській, Київській та Львівській областях.

У більшості регіонів країни спостерігається скорочення контингенту учнів, однак темпи зменшення є різними. Помірне зниження фіксується у Полтавській, Черкаській, Миколаївській, Рівненській та Закарпатській областях, що може бути пов'язано з демографічними змінами та міграційними процесами.

Найбільші скорочення зафіксовано у регіонах, що зазнали значних наслідків війни: Херсонська, Донецька та Луганська області. Різде падіння чисельності є прямим наслідком бойових дій, евакуації населення та руйнування або переміщення закладів освіти.

У цілому динаміка 2020–2024 рр. демонструє, що мережа ЗПО продовжує адаптуватися до демографічних коливань, міграції, змін у структурі регіональних економік та впливу воєнних дій, що особливо помітно у східних та південних областях.

Аналіз динаміки чисельності прийнятих та випущених учнів ЗПО у 2015–2024 рр. показує сталу тенденцію до зменшення чисельності як прийнятих на навчання, так і випущених учнів (рис. 4).

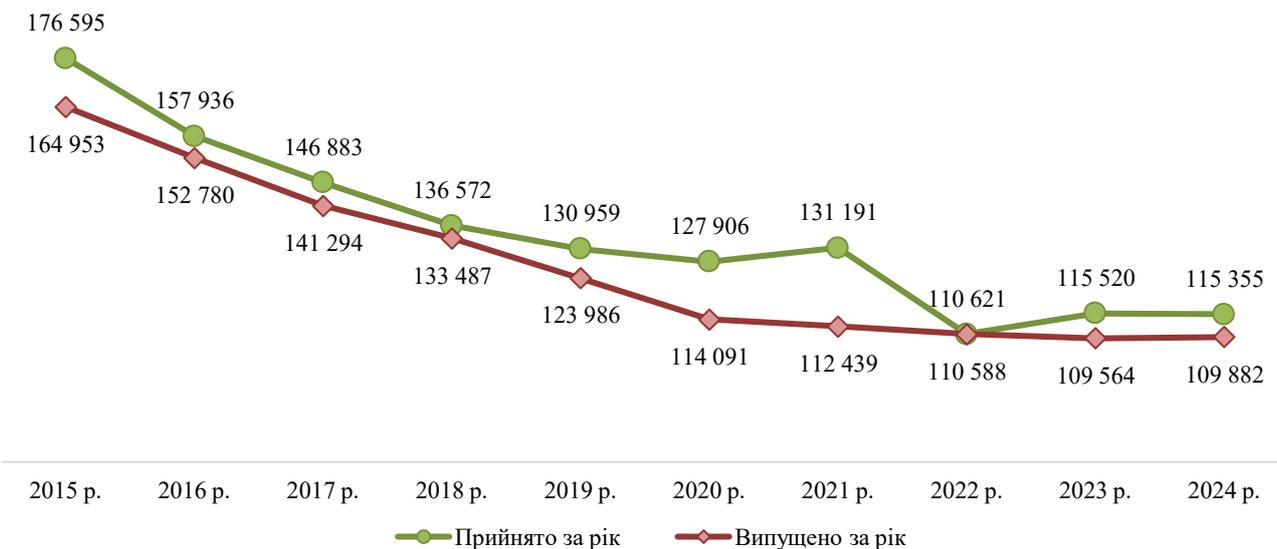

Рис. 4. Динаміка чисельності прийнятих на навчання учнів, слухачів ЗПО та тих учнів, які завершили повний курс навчання (випущено), осіб
 Побудовано авторами за даними статистичних збірників Державної статистичної служби України «Професійна (професійно-технічна) освіта в Україні» за 2020–2024 рр.

Кількість осіб, прийнятих до ЗПО, скоротилася на понад 34 % з 176,6 тис. у 2015 р. до 115,4 тис. у 2024 р. Найінтенсивніший спад припав на період 2015–2019 рр., після чого зниження стало помірнішим. У 2021 р. відбулося короткострокове зростання, однак у 2022 р., на тлі початку повномасштабної війни, показник зменшився на 20,6 тис. У 2023–2024 рр. чисельність прийнятих стабілізувалася приблизно на одному рівні – 115 тис. осіб.

Чисельність випускників також зменшилася на понад 33 % з 165,0 тис. у 2015 р. до 109,9 тис. у 2024 р. Динаміка випуску є більш рівною, без різких коливань.

Протягом усього періоду кількість прийнятих традиційно перевищувала кількість випускників, що свідчить про певне оновлення контингенту. Однак різниця між цими показниками скоротилася з понад 11 тис. осіб у 2015 р. до близько 5,5 тис. осіб у 2024 р.

У 2024 р. регіональна структура прийому учнів до ЗПО демонструє суттєву нерівномірність (рис. 5). Лише дев'ять областей забезпечили приріст чисельності прийнятих осіб порівняно з 2020 р., тоді як у решті регіонів спостерігається спад, подекуди дуже значний.

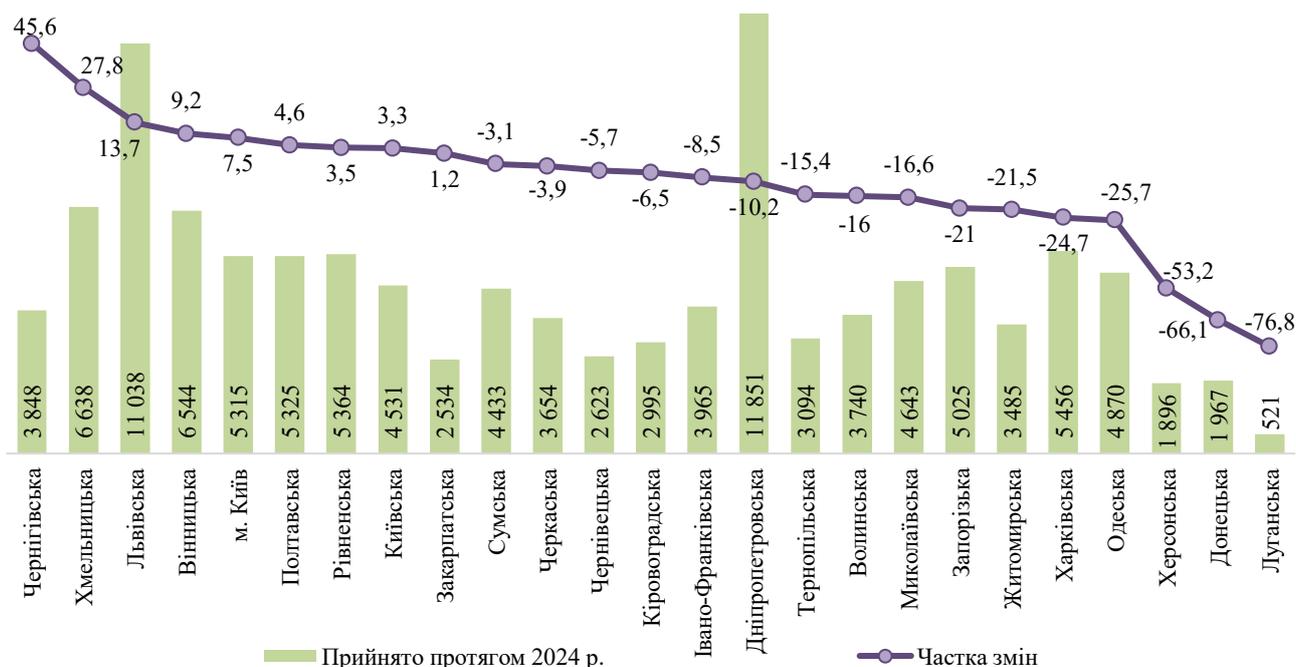

Рис. 5. Чисельність прийнятих на навчання учнів, слухачів ЗПО в розрізі регіонів у 2024 р. та частка змін чисельності таких учнів у порівнянні до 2020 р., осіб, %

Побудовано авторами за даними статистичних збірників Державної статистичної служби України «Професійна (професійно-технічна) освіта в Україні» за 2020–2024 рр.

Абсолютним лідером є Чернігівська обл., де прийом зріс на 45,6 %, що є найвищим значенням серед усіх областей. Високі темпи зростання також зафіксовані у Хмельницькій, Львівській, Вінницькій областях та м. Київ.

Глибоке падіння обсягів прийому відбулося в областях, які зазнали серйозних наслідків війни: Запорізька, Житомирська, Харківська, Одеська, Херсонська, Донецька та Луганська області.

У 2024 р. в Україні спостерігається значна регіональна диференціація у чисельності учнів ЗПО, які завершили повний курс навчання (рис. 6). Порівняння з 2020 р. демонструє як суттєве зростання показників у низці областей, так і глибоке падіння у регіонах, що постраждали від війни.

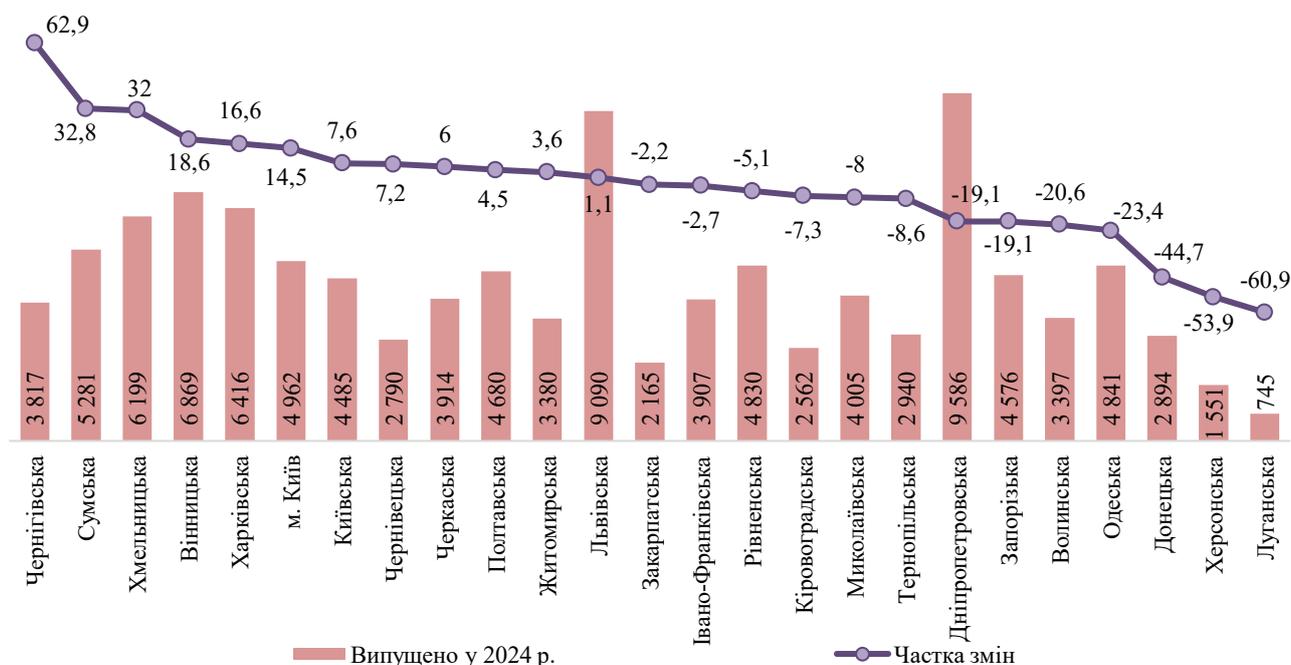

Рис. 6. Чисельність учнів, слухачів ЗПО, які закінчили повний курс навчання (випущено), в розрізі регіонів у 2024 р. та частка змін чисельності таких учнів у порівнянні до 2020 р., осіб, %

Побудовано авторами за даними статистичних збірників Державної статистичної служби України «Професійна (професійно-технічна) освіта в Україні» за 2020–2024 рр.

До лідерів за зростанням належать Чернігівська, Сумська, Хмельницька, Вінницька, Харківська області та м. Київ. У дванадцяти областях показники випуску залишаються стабільними ($\pm 10\%$), не демонструючи різких коливань. Львівська обл., попри найбільший учнівський контингент в Україні, показує лише невелике зростання (1,1%), що може свідчити про перевантаження закладів або обмеженість потужностей у порівнянні з кількістю вступників.

Критичне падіння випуску спостерігається в Луганській, Херсонській та Донецькій областях, яке пов'язане із руйнуванням ЗПО, окупацією значних територій, відтоком населення та обмеженим доступом учнів до освітнього процесу. Фактично, мережа ЗПО в цих регіонах функціонує у скороченому або евакуйованому форматі, що пояснює глибоке просідання показників.

За 2020–2024 рр. майже 96% учнів ЗПО припадає на програму професійної підготовки, що залишається стрижнем професійної освіти (рис. 7).

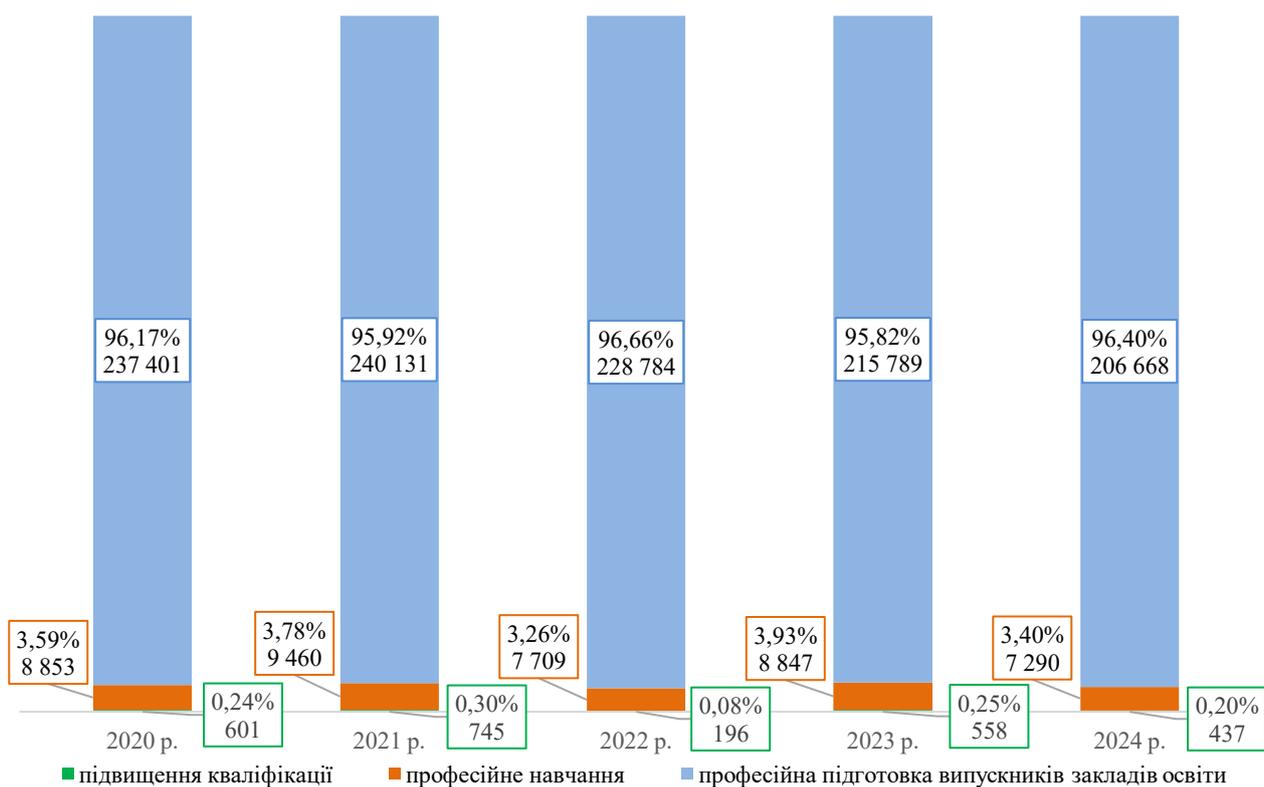

Рис. 7. Розподіл учнів, слухачів ЗПО за формами здобуття освіти на кінець 2020–2024 рр., %, осіб

Побудовано авторами за даними статистичних збірників Державної статистичної служби України «Професійна (професійно-технічна) освіта в Україні» за 2020–2024 рр.

Після невеликого зростання у 2021 р. на 1,2 % подальші роки демонструють стає та рівномірне зменшення контингенту. Найбільш різкий спад припадає на 2022–2023 рр. (4,7 % та 5,7 % відповідно до попереднього року), що безпосередньо пов’язано з повномасштабною війною. У 2024 р. темпи скорочення сповільнилися, але тенденція залишається негативною. Загалом обсяги професійної підготовки зменшилися на 12,9 % у досліджуваному періоді.

Близько 3,5 % учнів ЗПО припадає на професійне навчання, яке має хвилеподібний характер динаміки. У 2021 та 2023 роках спостерігалось зростання на 6,9 % та 14,7 % відповідно, тоді як у 2022 та 2024 роках відбулося зниження на 18,5 % та 17,6 % відповідно. У цілому відбулося зменшення на 17,7 %.

Найбільш нестабільним напрямом у розподілі учнів ЗПО є підвищення кваліфікації. Загальний обсяг цього напрямку за аналізований період скоротився на 27,3 %. Після різкого падіння у 2022 р. на 73,7 % більшість закладів відновили

програми підвищення кваліфікації у 2023 р., зафіксувавши зростання на 184 %. Проте активність залишалася нижчою за довоєнний рівень, і у 2024 р. чисельність учнів знову зменшилася на 21,7 %. Цей сегмент постраждав найбільше, що свідчить про різке скорочення можливостей для розвитку трудового потенціалу дорослого населення.

Упродовж 2020–2024 рр. у системі ЗПО спостерігається поступове скорочення чисельності учнів у всіх основних категоріях (рис. 8). Кількість випускників, які вже мали повну загальну середню освіту і вступали до закладів для здобуття професії, знизилася на 15,1 %: з 60,5 тис. осіб у 2020 р. до 51,4 тис. у 2024 р. Найпомітніші темпи спаду припали на 2022–2023 рр., що корелює з впливом воєнних і міграційних процесів.

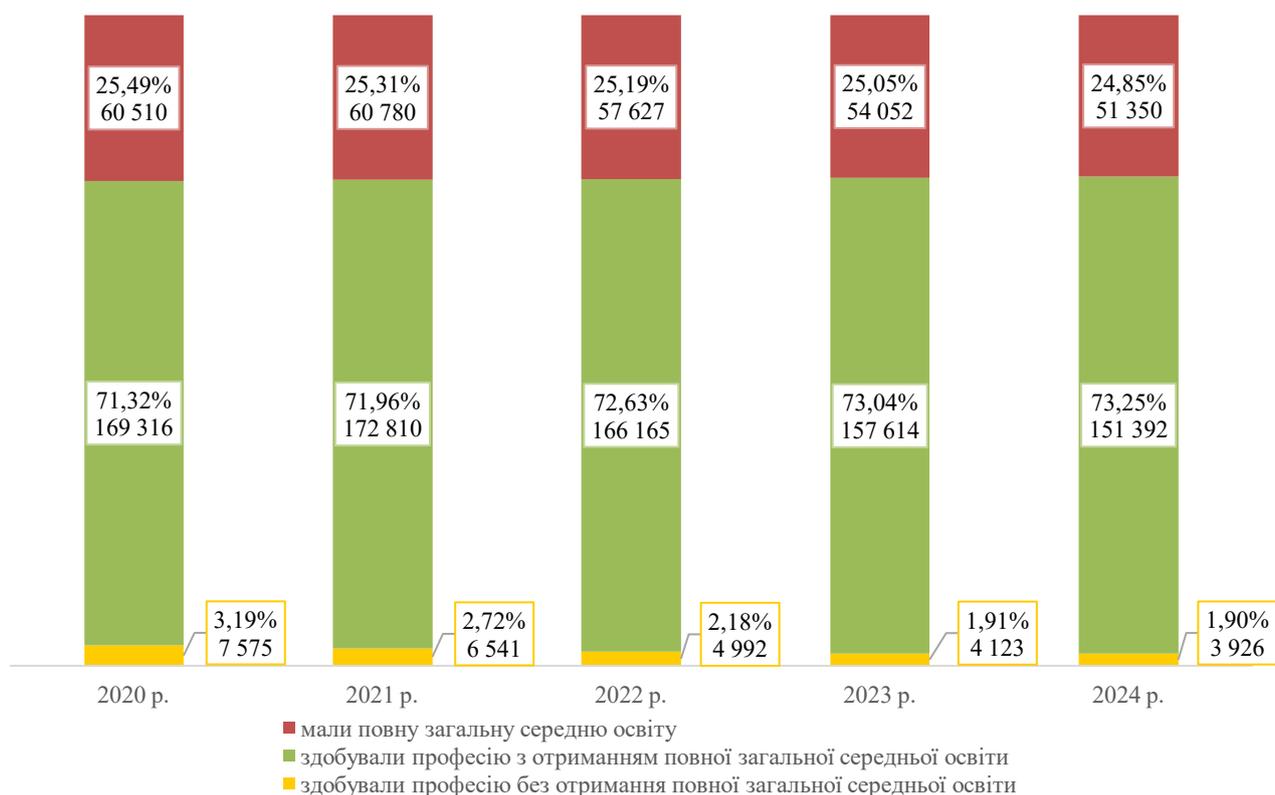

Рис. 8. Розподіл чисельності учнів, слухачів ЗПО з числа випускників закладів освіти, які мали повну або базову загальну середню освіту і здобували професію, на кінець 2020–2024 рр., %, осіб

Побудовано авторами за даними статистичних збірників Державної статистичної служби України «Професійна (професійно-технічна) освіта в Україні» за 2020–2024 рр.

Найчисельніша категорія – учні, які здобували професію разом з отриманням повної загальної середньої освіти. Їхня кількість скоротилася на 10,6 %. Після короткочасного зростання у 2021 р. контингент стабільно зменшувався, відображаючи загальний спад демографічного потенціалу та погіршення доступності освітніх послуг у воєнний період.

Найбільш вразливою залишається група здобувачів, які вступали на програми без отримання повної загальної середньої освіти. За п'ять років їхня чисельність зменшилася майже вдвічі – на 48,2 %.

Упродовж 2020–2024 рр. спостерігається тенденція до збільшення частки випускників, які здобували професію одночасно з повною загальною середньою освітою (ПЗСО), від 71,32 % до 73,25 %. Натомість, частка учнів, які вже мали повну загальну середню освіту до початку навчання, скоротилася від 25,49 % до 24,85 %. Найбільше скорочення відбулося в чисельності учнів, які здобували професію без отримання ПЗСО – від 3,19 % до 1,9 %.

Протягом 2020–2024 рр. спостерігалася різна динаміка участі незайнятого населення та працівників підприємств у професійному навчанні та програмах підвищення кваліфікації у ЗПО (рис. 9).

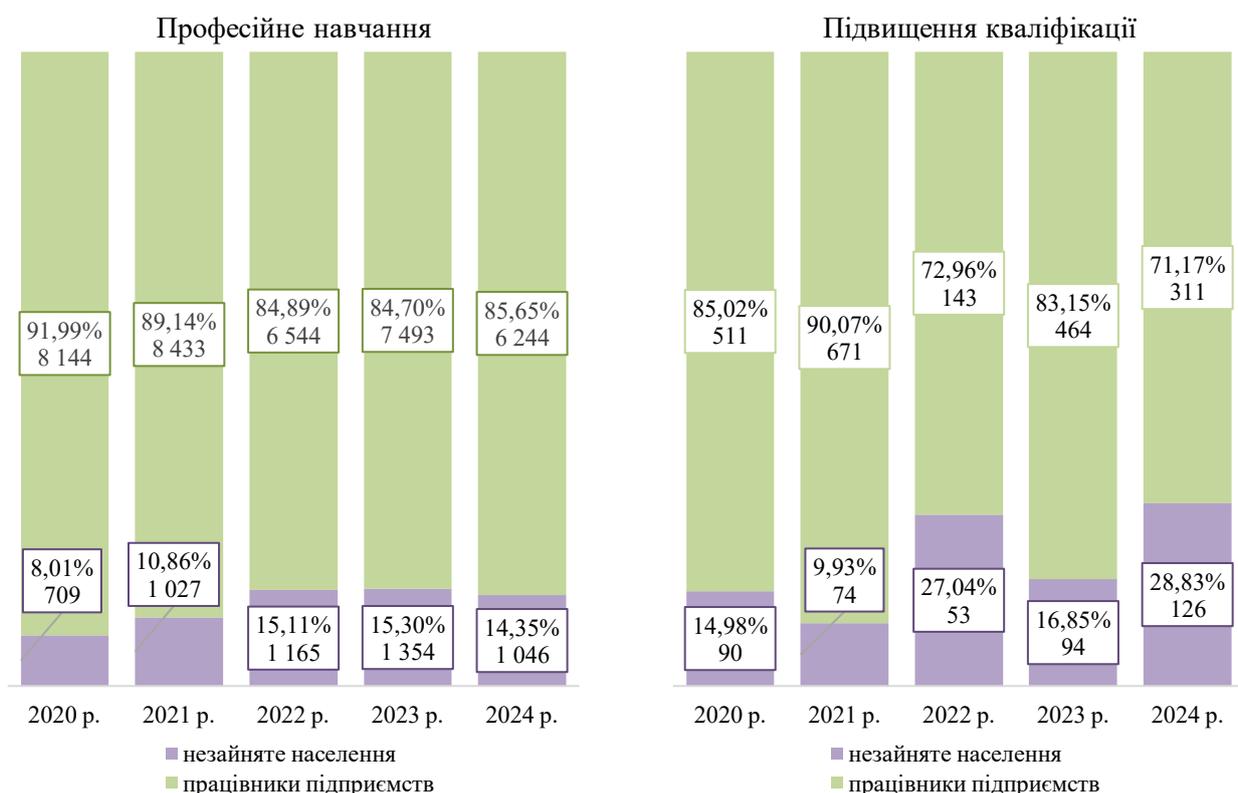

Рис. 9. Розподіл учнів, слухачів ЗПО, які проходили професійне навчання або підвищували кваліфікацію з числа незайнятого населення та працівників підприємств, на кінець 2020–2024 рр., %, осіб

Побудовано авторами за даними статистичних збірників Державної статистичної служби України «Професійна (професійно-технічна) освіта в Україні» за 2020–2024 рр.

Чисельність незайнятого населення у професійному навчанні зросла на 47,5 % протягом 2020–2024 рр. Причому протягом 2020 – 2023 рр. з 709 осіб до 1 354 осіб, що становить 90,97 %, а у 2024 р. відбулося скорочення на 22,74 % порівняно з попереднім роком. Це свідчить про високий інтерес незайнятого населення до професійного навчання, проте на його активність впливають зовнішні економічні та соціальні фактори.

Чисельність працівників підприємств, які проходили професійне навчання, зменшилася на 23,33 %. Найбільше падіння спостерігалось у 2022 р. на 22,4 %, ніж у 2021 р. У 2023 р. зафіксовано відновлення на 14,5 % порівняно з 2022 р., проте у 2024 р. активність знову знизилася.

Що стосується підвищення кваліфікації, чисельність незайнятого населення залишалася низькою, коливаючись від 90 осіб у 2020 р. до 126 у 2024 р., що відповідає зростанню на 40 %.

Серед працівників підприємств участь у програмах підвищення кваліфікації характеризувалася значними коливаннями: зростання у 2021 р. на 31 % порівняно з 2020 р., різке падіння у 2022 р. на 79 %, відновлення у 2023 р. на 224 % та зниження у 2024 р. на 33 %. Загалом протягом 2020–2023 рр. відбулося зниження на 39,14 %. Такі коливання вказують на нестійкість корпоративних програм підвищення кваліфікації та вплив економічних і організаційних чинників.

Слід відзначити, що зростання участі незайнятого населення в професійному навчанні та підвищенні кваліфікації свідчить про підвищену зацікавленість у здобутті нових професійних компетенцій. Особливо помітна активність у 2023–2024 рр., що вказує на формування стабільної тенденції до навчання серед незайнятих.

У 2020–2024 рр. простежується поступове зниження чисельності випускників закладів освіти, які вступали до ЗПО та вже мали повну загальну середню освіту (рис. 10). Їх кількість скоротилася на 15 %. Динаміка свідчить про стабільну тенденцію зменшення цієї категорії вступників, що може бути наслідком демографічних чинників та часткової переорієнтації молоді на інші освітні траєкторії.

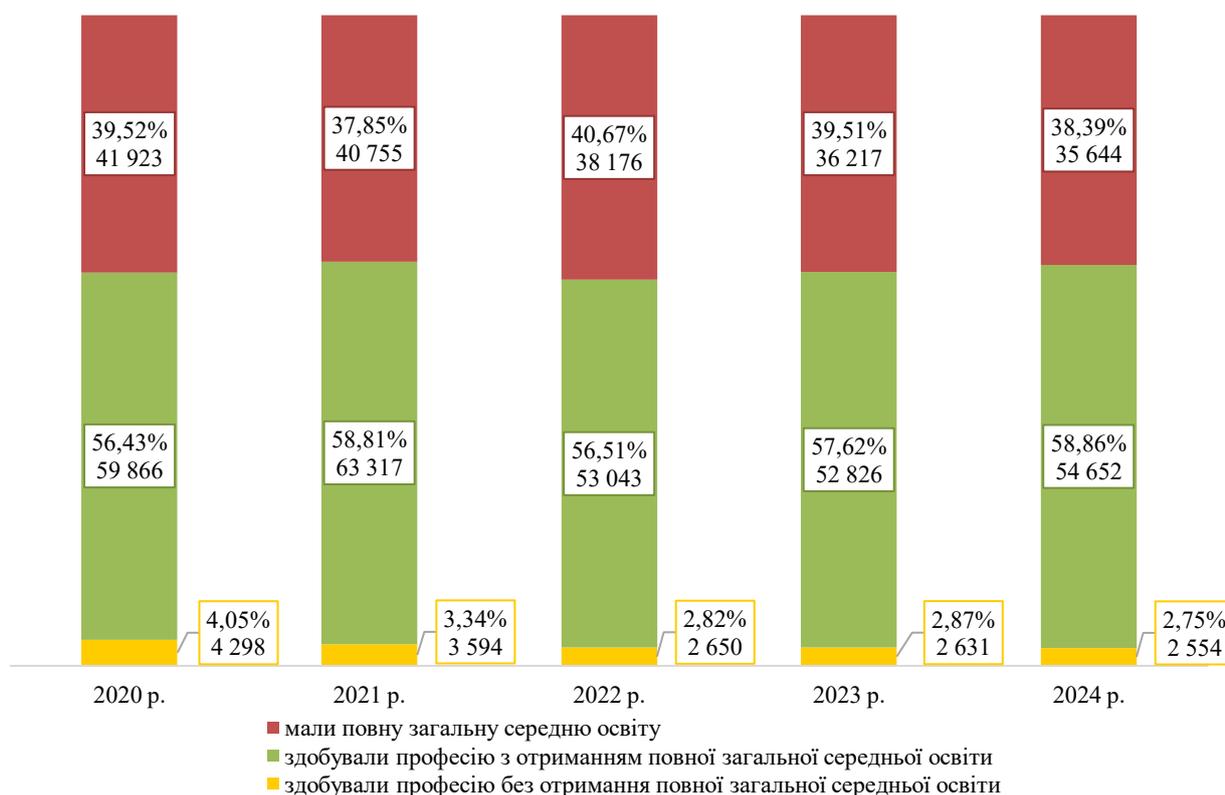

Рис. 10. Розподіл чисельності учнів, слухачів прийнятих до ЗПО з числа випускників закладів освіти, які мали повну або базову загальну середню освіту, у 2020–2024 рр., %, осіб

Побудовано авторами за даними статистичних збірників Державної статистичної служби України «Професійна (професійно-технічна) освіта в Україні» за 2020–2024 рр.

Натомість група тих, хто здобував професію одночасно з отриманням повної загальної середньої освіти, демонструє більш змінний, але загалом стабільний за обсягами контингент. Після пікового значення у 2021 р. у 2022 р. відбулося значне скорочення на 16,2 %. Проте у 2023–2024 рр. спостерігається часткове відновлення, і у 2024 р. чисельність зросла до 54,7 тис. осіб, що все ж нижче рівня початку періоду на 8,7 %.

Найменш чисельною залишається група вступників, які здобували професію без отримання повної загальної середньої освіти. За п'ять років їх кількість скоротилася майже на 40 %. Це свідчить про зниження попиту на такі освітні траєкторії та поступове згортання цього напрямку в структурі підготовки ЗПО.

У підсумку структура вступників зміщується у бік тих, хто поєднує здобуття професії та повної загальної середньої освіти, тоді як частка осіб, які

вже мали повну освіту або вступали без її здобуття, поступово зменшується. Такі зміни відображають трансформації освітніх потреб молоді та адаптацію системи професійної освіти до нових соціально-демографічних умов.

Упродовж 2020–2024 рр. простежується відносна стабільність у кількості випускників ЗПО, які випущені на основі повної загальної середньої освіти (рис. 11). Чисельність цієї категорії коливалася в межах 33,6–37,3 тис. осіб. Після зростання у 2020–2022 рр., у 2023–2024 рр. спостерігається зниження на 9,8 % порівняно з піковим значенням 37 286 осіб.

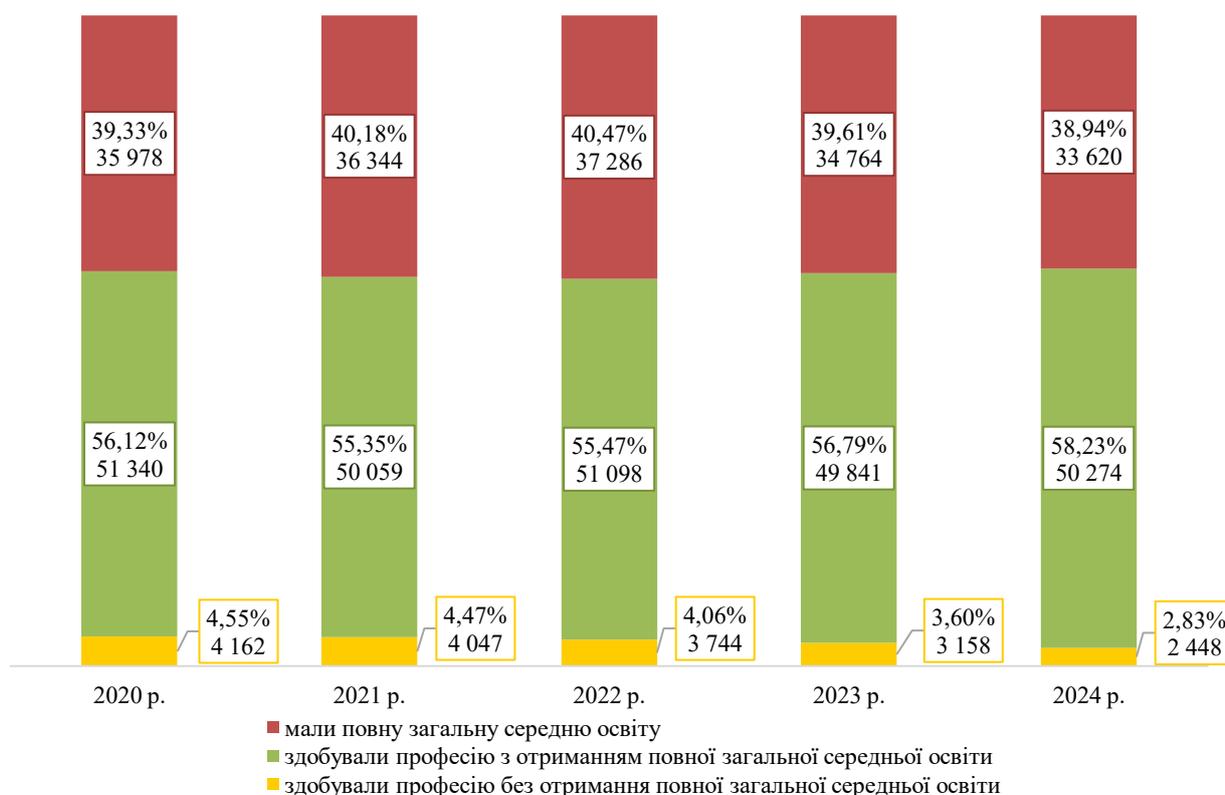

Рис. 11. Розподіл чисельності учнів, слухачів випущених ЗПО з числа випускників закладів освіти, які мали повну або базову загальну середню освіту, у 2020–2024 рр., %, осіб

Побудовано авторами за даними статистичних збірників Державної статистичної служби України «Професійна (професійно-технічна) освіта в Україні» за 2020–2024 рр.

Водночас найбільш чисельною залишається група випускників, які здобували професію одночасно з отриманням повної загальної середньої освіти. Упродовж аналізованого періоду їх кількість варіювалася від 49,8 до 51,3 тис.

осіб. Незважаючи на певні коливання між роками, загальна тенденція є відносно стабільною: у 2024 р. цей показник майже відповідає рівню 2020 р. (+0,7 %).

Найменшою групою залишаються здобувачі, які опанували професію без отримання повної загальної середньої освіти. Їх кількість протягом 2020–2024 рр. зменшилася на 41,2 %. Найбільш інтенсивне скорочення спостерігалось у 2022–2024 рр.

Загалом структура випускників ЗПО за освітнім рівнем зазнала певних зрушень. Частка тих, хто здобував професію без отримання повної загальної середньої освіти, стійко скорочується, тоді як частка випускників інтегрованих програм залишається стало домінантною. Це свідчить про посилення орієнтації ЗПО на забезпечення комплексної підготовки, що дає можливість здобувачам отримувати як професійні компетентності, так і повну загальну середню освіту, що є важливим для подальшого працевлаштування та продовження освіти у системі фахової передвищої чи вищої освіти.

Аналіз контингенту студентів закладів фахової передвищої освіти за період 2020–2024 рр.

Дані про структуру закладів фахової передвищої освіти (ЗФПО) та чисельність студентів у них формуються Державною службою статистики України (Держстат) та Єдиною державною електронною базою з питань освіти (ЄДЕБО).

Особливістю збору статистичних даних Держстатом є те, що вони охоплюють лише юридично самостійні заклади фахової передвищої освіти. Відповідно, відомості про чисельність студентів стосуються тільки цих закладів і включають виключно осіб, які вступили на основі повної загальної середньої освіти.

Натомість інформаційні таблиці ЄДЕБО містять повну структуровану інформацію щодо фахової передвищої освіти — від загальної кількості закладів, у яких здійснюється підготовка фахівців, до загального контингенту всіх здобувачів фахової освіти. Дані ЄДЕБО також включають відомості про попередній рівень освіти здобувачів: базову або повну загальну середню освіту, а також уже здобутий освітній ступінь (зокрема молодшого спеціаліста чи бакалавра) [16]. Ці дані є надійним джерелом для оцінки кількісних і якісних характеристик мережі закладів фахової передвищої освіти та аналізу контингенту здобувачів.

Перший прийом на здобуття фахового молодшого бакалавра був у 2020 р., тому вже на 01.01.2025 р. контингент студентів складає 100 % фахових молодших бакалаврів, що надає можливість проаналізувати структуру контингенту за різними показниками.

За даними системи ЄДЕБО у Реєстр суб'єктів освітньої діяльності (Реєстр) станом на 01.01.2025 р. включені 694 ЗФПО, які зареєстровані як заклад фахової передвищої освіти, із них 582 – державної та комунальної форми власності. Із

загальної кількості ЗФПО 365 є відокремленими структурними підрозділами ЗВО.

Серед 417 державних закладів 405 підпорядковані МОН; 5 – Міністерству охорони здоров'я України; 2 – Міністерству культури та стратегічних комунікацій України; 2 – Державній службі статистики України; 3 – Міністерству оборони України.

За останні роки мережа ЗФПО скоротилася на 2,4 %. Це, насамперед, зумовлено воєнними діями на території окремих регіонів України, що призвели до часткового пошкодження або повного знищення деяких освітніх установ у цих районах. Крім того, в країні розпочато процес оптимізації освітньої мережі, який передбачає об'єднання малозаповнених закладів або їх приєднання до більших установ з більшою кількістю студентів.

Слід зазначити, що деякі заклади освіти, розташовані у небезпечних регіонах, тимчасово переведені до більш безпечних областей. Водночас, з формальної точки зору, вони й надалі залишаються зареєстрованими за своїм первинним місцем розташування.

Аналіз кількості ЗФПО в розрізі регіонів у більшості областей указує на зменшення або стабільність показника у 2024 р. порівняно з 2020 р. (рис. 12).

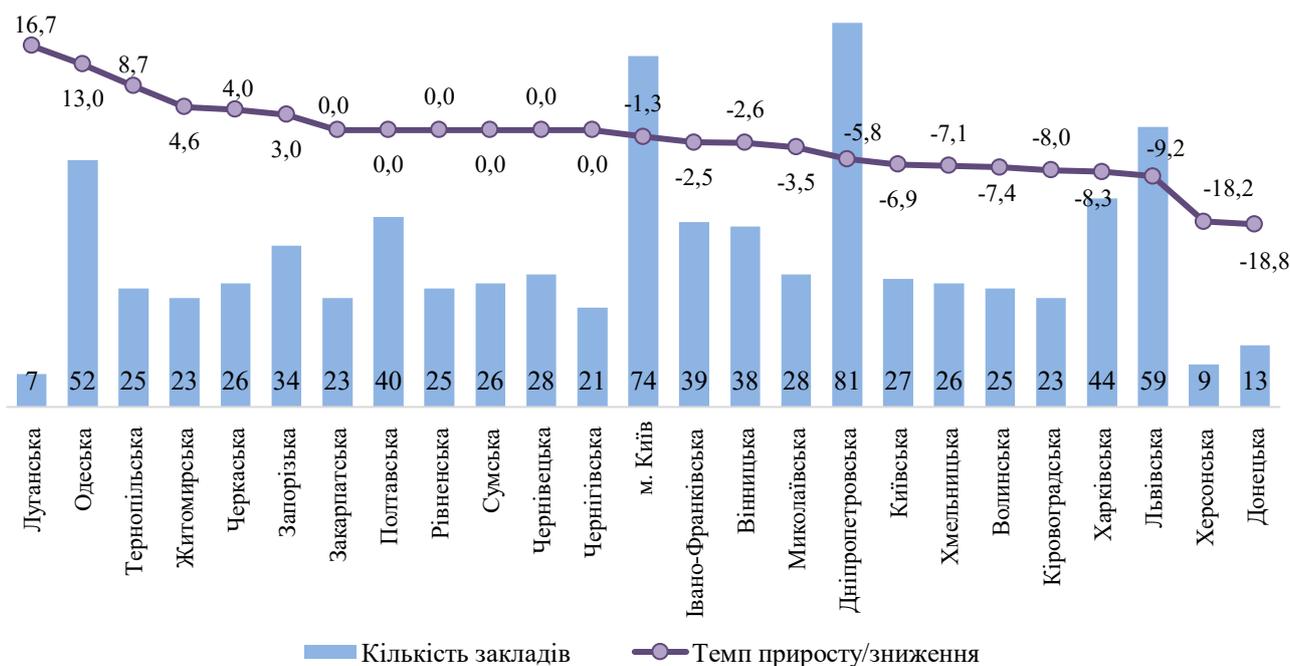

Рис. 12. Кількість ЗФПО в розрізі областей у 2024 р. та темп приросту/зниження їх кількості порівняно з 2020 р., од., %

Побудовано авторами за [16].

Розподіл закладів за формами власності станом на 01.01.2025 (рис.13) свідчить, що співвідношення частки закладів державної і комунальної форми власності й приватних закладів протягом 2020–2024 рр. залишається відносно стабільним, з незначними коливаннями.

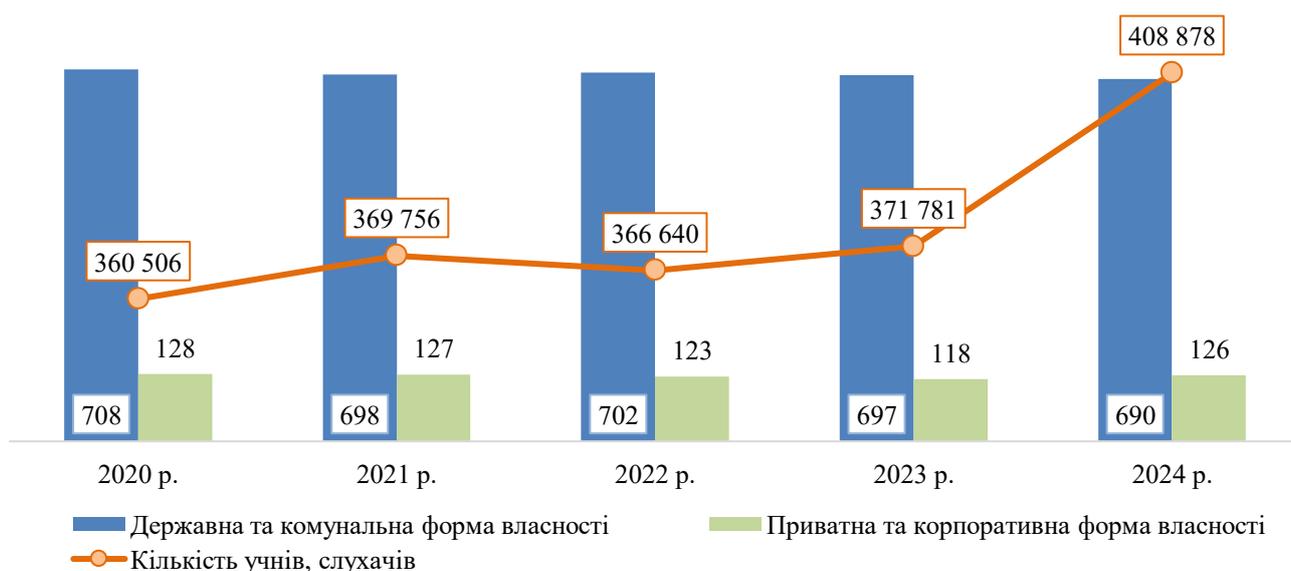

Рис. 13. Динаміка кількості ЗФПО та контингенту студентів у них станом на кінець року, од., осіб

Побудовано авторами за [16].

У Додатку 1 табл. 1 наведені дані про розподіл загальної кількості закладів, у яких навчаються студенти фахової передвищої освіти, а також про частку державних і комунальних закладів у розрізі областей у 2020–2024 рр. З'ясовано, що в окремих областях частка державних і комунальних закладів протягом усього періоду дослідження перевищує 90 %. До таких регіонів належать Дніпропетровська, Донецька, Луганська, Сумська, Харківська та Чернігівська області. Водночас у Закарпатській області та м. Києві зафіксовано стабільно найнижчу частку державних і комунальних закладів, яка станом на 01.01.2025 становила відповідно 65,22 та 67,57 %.

Аналіз контингенту студентів ЗФПО протягом п'яти років свідчить про позитивну динаміку, а саме – поступове нарощування чисельності здобувачів. Це зростання зафіксовано попри виклики, пов'язані зі складною ситуацією в державі (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка загального контингенту студентів на кінець 2020–2024 рр.

Показник	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	01.01.2025
Контингент, осіб	360 506	369 756	366 640	371 353	408 878
Зміни до попереднього року, %	–	2,57	-0,84	1,29	10,10

Складено авторами за [16].

У ході дослідження було також проаналізовано чисельність здобувачів професійно-технічної освіти станом на 01.01.2025 р. в освітніх закладах, які мають ліцензії на підготовку здобувачів фахової передвищої освіти. Відмінною рисою цього контингенту є те, що всі студенти навчаються з метою отримання ступеня фахового молодшого бакалавра. У попередні роки, починаючи з 2020 р., контингент включав як студентів, які здобувають ступінь фахового молодшого бакалавра, так і тих, хто завершував навчання на рівні молодшого спеціаліста.

Аналіз динаміки контингенту здобувачів фахової передвищої освіти за досліджуваний період (з 01.01.2021 р. по 01.01.2025 р.) засвідчує загальне

зростання чисельності студентів на 13,42 %. Однак, у регіональному розрізі спостерігається диференційована динаміка: зафіксовано як темпи приросту, так і темпи зниження чисельності студентів в окремих областях. (Додаток 1 табл. 2).

Скорочення чисельності студентів зафіксовано у закладах Дніпропетровської (зменшення на 0,13 %), Одеської (0,4 %), Донецької (11,83 %) та Херсонської (34,0 %) областей. Водночас приріст чисельності студентів за період 01.01.2021–01.01.2025 рр. спостерігається у більшості регіонів у межах від 4,41 % у закладах Харківської до 34,98 % у Тернопільській областях (рис. 14). Варто зазначити, що значний темп приросту контингенту студентів у Луганській області, який становить 32,47 %, пояснюється ефектом низької бази 2020 р. Абсолютне збільшення контингенту на 402 особи, при порівняно невеликій вихідній кількості студентів (1238 осіб), об'єктивно призвело до високого відносного показника. Аналогічно пояснюється і велике значення темпу зниження в Херсонській області.

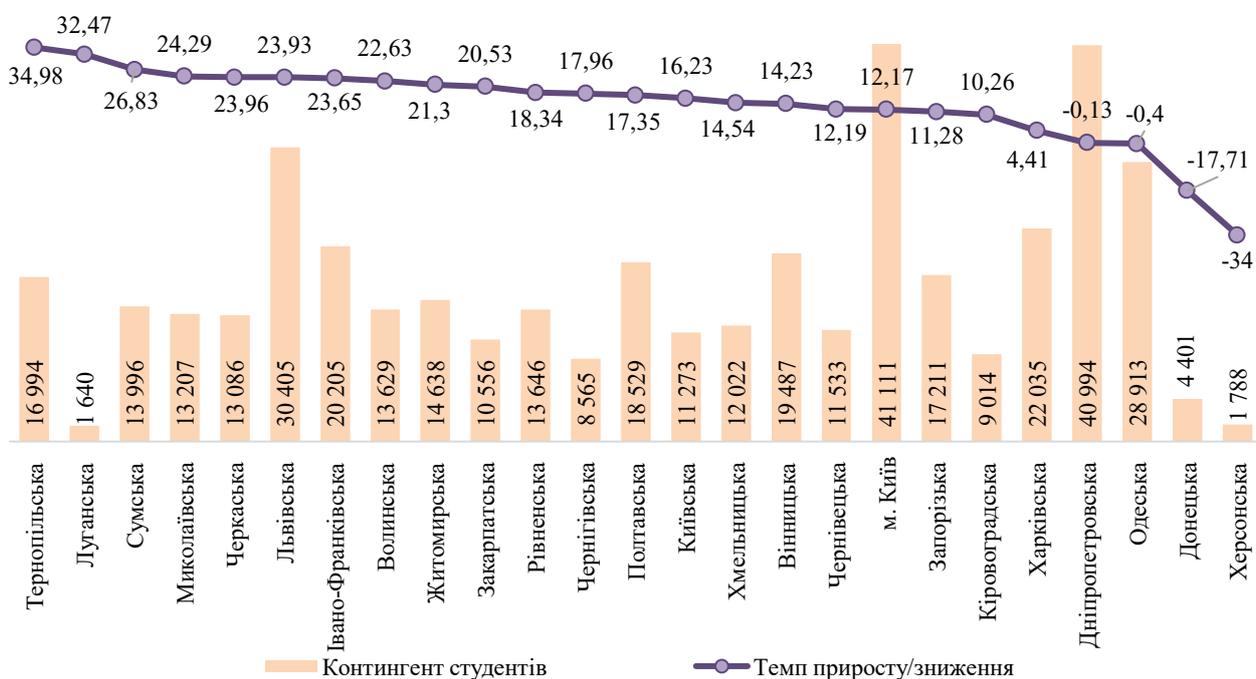

Рис. 14. Контингент студентів ЗФПО в розрізі регіонів на кінець 2024 р. та темп приросту/зниження контингенту студентів порівняно з 2020 р., од., %
Побудовано авторами за [16].

Понад 44,10 % студентів ЗФПО навчаються в закладах, які мають статус окремої юридичної особи, тобто не є частиною закладів вищої освіти (університетів, академій тощо). Інша частина здобувачів фахової передвищої освіти, що перевищує 55 %, здобуває освіту в структурних підрозділах закладів вищої освіти. Це свідчить про високий рівень інтеграції системи фахової передвищої освіти в загальну структуру вищої освіти.

Підготовка здобувачів освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра здійснюється: за рахунок видатків державного бюджету у державних закладах освіти (державне замовлення) та за рахунок видатків місцевих бюджетів у державних та комунальних закладах освіти (регіональне замовлення), а також за кошти фізичних або юридичних осіб (на умовах контракту).

Аналіз статистичних даних щодо контингенту здобувачів фахової передвищої освіти за формою фінансування свідчить про те, що попри збільшення контингенту студентів протягом досліджуваного періоду, кількість здобувачів освіти, які навчаються за кошти державного / місцевих бюджетів, зменшилася в абсолютних цифрах з 245 467 осіб на початок 2021 р. до 229 739 осіб на початок 2025 р., що відносно загального контингенту становить 68,09 і 56,19 % відповідно.

Регіональний розріз демонструє збільшення чисельності студентів-бюджетників тільки в 4 областях, зокрема в Луганській – на 11,16 %, Тернопільській – на 4,91 %, Чернігівській – на 3,04 % та Сумській – на 1,87 %. В решті областей спостерігається зменшення показника від 0,01 % у закладах Черкаської до 25,38 % Донецької областей (рис. 15).

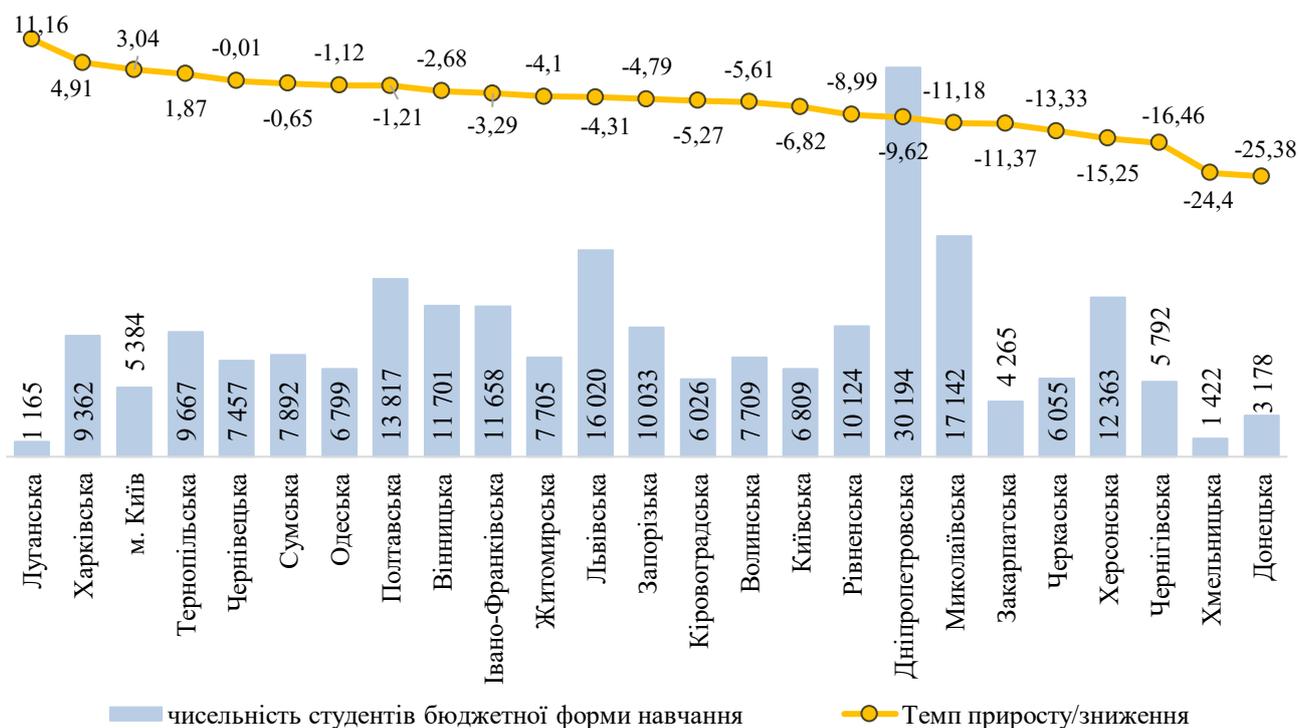

Рис. 15. Чисельність студентів бюджетної форми навчання в розрізі регіонів у 2024 р. та темп приросту/зниження чисельності студентів порівняно з 2020 р., осіб, %

Побудовано авторами за [16].

Як свідчать дані табл. 2, у закладах державної і комунальної форми власності більшість студентів (63,9 %) навчається за кошти державного /місцевих бюджетів. На підставі Закону України «Про вищу освіту», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку формування державного замовлення на підготовку фахівців», спеціальних рішень Уряду і МОН приватні заклади також залучаються для виконання державного замовлення за кошти державного бюджету, особливо для дефіцитних спеціальностей (медицина, інженерія, педагогіка), в тому числі в галузі фахової передвищої освіти.

**Розподіл контингенту студентів,
за формами фінансування здобуття освіти, осіб, %**

Заклади освіти	Усього, осіб	Контингент студентів, які навчалися за кошти державного /місцевих бюджетів		Контингент студентів, які навчались за кошти юридичних або фізичних осіб	
		Чисельність, осіб	Частка, %	Чисельність, осіб	Частка, %
Державна та комунальна	359 526	229 736	63,90	129 790	36,10
Приватна та корпоративна	49 352	3	0,01	49 349	99,99
Усього	408 878	229 739	56,19	179 139	43,81

Складено авторами за [16].

Для здобуття фахової передвищої освіти приймаються вступники, які мають раніше здобутий освітній (освітньо-кваліфікаційний) рівень або освітній ступінь та відповідний рівень Національної рамки кваліфікацій (НРК): базову загальну середню освіту (БЗСО), повну загальну середню освіту (ПЗСО), освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» (КР), освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра, освітній ступінь молодшого бакалавра – 5 рівень НРК (НРК5), освітній ступінь бакалавра – 6 рівень НРК (НРК6), освітній ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) – 7 рівень НРК (НРК7).

Таким чином, контингент студентів, які здобувають ступінь фахового молодшого бакалавра, складається як з осіб, які вступили після отримання базової або повної загальної середньої освіти і для яких цей рівень є першим етапом професійної підготовки, так і з тих, хто має на меті підвищення кваліфікації або здобуття нової спеціальності в межах професійно-технічного напрямку.

Для аналізу контингенту студентів за основами вступу враховано здобувачів на основі БЗСО, ПЗСО, КР та до групи «Інші» віднесено осіб, які мають попередньо здобутий освітній рівень або ступінь, зокрема освітньо-

кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, ступінь фахового молодшого бакалавра, молодшого бакалавра, бакалавра, магістра.

За результатами аналізу (табл. 3), у 2024 р. найбільшу кількість студентів фахової передвищої освіти (63,63 % від загального контингенту) становили здобувачі, що вступали на основі БЗСО. Найбільше осіб цієї категорії навчаються в закладах, що функціонують як самостійні юридичні особи. В ЗФПО, що є структурними підрозділами ЗВО, найбільше студентів вступили на основі ПЗСО, далі за рейтингом БЗСО та КР.

Таблиця 3

Розподіл контингенту студентів за основами вступу станом на 01.01.2025 р.

Основи вступу	Контингент усього, осіб	Частка контингенту за основами вступу, %	Навчались за кошти державного / місцевих бюджетів	
			чисельність студентів, осіб	частка від контингенту за основами вступу, %
БЗСО	260 156	63,63	181 076	69,60
ПЗСО	111 709	27,32	33 738	30,20
КР	33 812	8,27	14 650	43,33
Інші	3 201	0,78	275	8,59
Усього	408 878	100,00	229 739	56,19

Складено авторами за [16].

Визначено, що 56,19 % від загального контингенту студентів навчались за кошти державного / місцевих бюджетів. Найбільша частка з них була зарахована на навчання на основі БЗСО (69,60 %) і на основі КР (43,33 %). На основі ПЗСО на бюджеті навчається в 5 разів менше студентів, ніж після 9 класу (табл. 3).

У період з 01.01.2021 р. по 01.01.2025 р. спостерігаються зміни у кількісному розподілі студентів за основами вступу. Зокрема, чисельність здобувачів на основі БЗСО зменшилася на 1,85 % – з 265 060 осіб у 2021 р. до 260 156 осіб у 2024 р. Натомість на основі ПЗСО студентів стало майже вдвічі більше: чисельність їх зросла з 57 868 осіб у 2020 р. до 111 709 осіб у 2024 р. Відносно загальної кількості вступників спостерігається щорічне зменшення частки вступників на основі БЗСО – з 73,53 % на початок 2021 р. до 63,63 % на

початок 2025 р. Водночас суттєво зросла частка вступників на основі ПЗСО – з 16,05 % до 27,32 % відповідно (рис. 17).

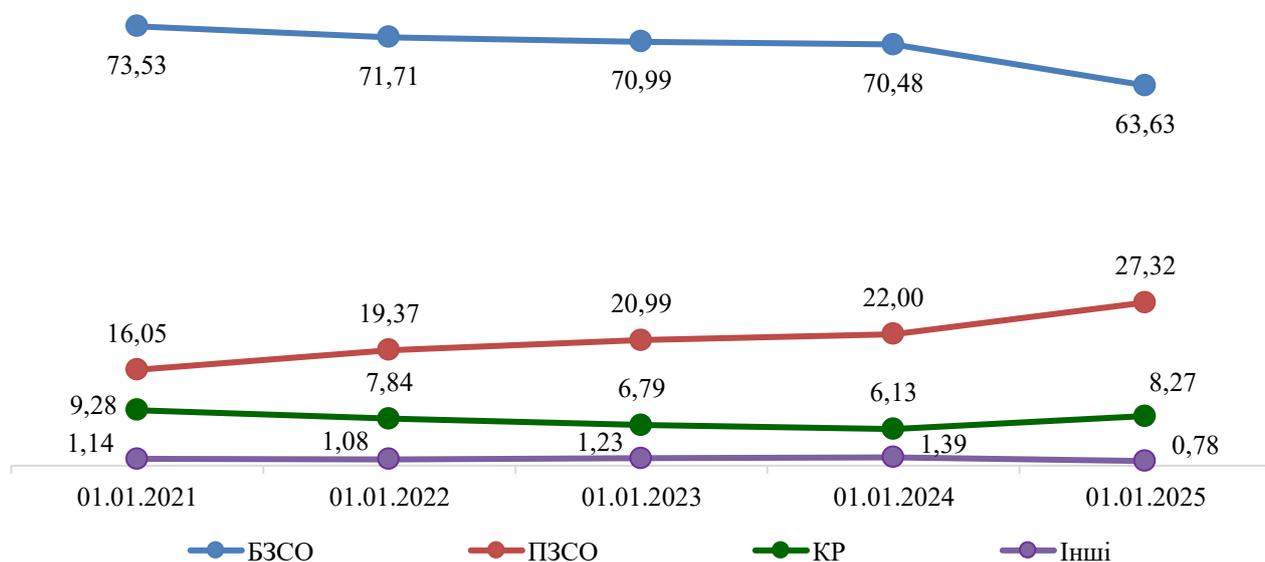

Рис. 17. Динаміка розподілу контингенту студентів за основами вступу в 2020–2024 рр., %

Побудовано авторами за [16].

Структура загального зменшення чисельності студентів, які навчаються за рахунок державного / місцевого бюджетів, свідчить про скорочення частки студентів- бюджетників, які були зараховані на навчання за основами вступу БЗПО, ПЗСО та КР (рис. 18). Так, частка студентів, які вступили на основі БЗПО, поступово знизилася з 74,24 % до 69,60 % від загального контингенту відповідного року. Частка зарахованих на основі КР щорічно зростала до початку 2024 р., а на початок 2025 р. фіксується її різкий обвал до 43,33 %. Спостерігається істотне зниження, з 48,33 % (у 2021 р.) до 30,20 % (у 2025 р.), контингенту студентів-бюджетників, які були зараховані на основі ПЗСО. Найбільший спад відмічається між 2023 і 2024 рр. – на 12,53 %. Серед студентів, які були віднесені до групи «Інші», частка студентів-бюджетників протягом зазначеного періоду зросла з 3,73 до 8,59 %, що може свідчити про підвищення зацікавленості серед частини студентів у зміні кваліфікації або спеціальності освітньо-професійного рівня.

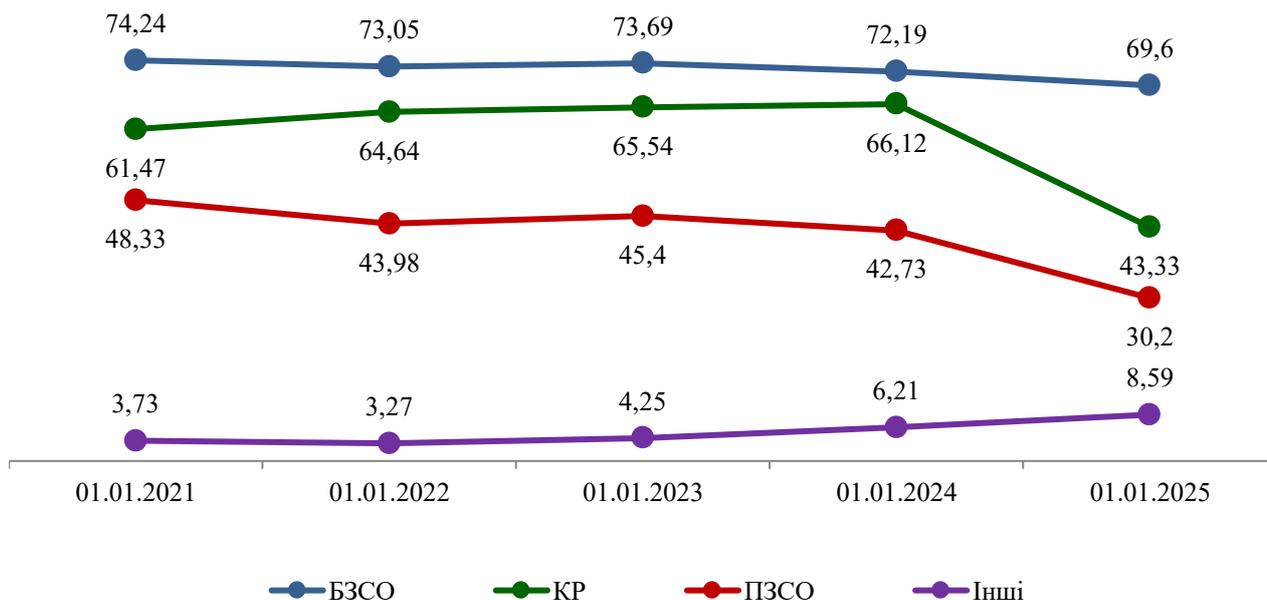

Рис. 18. Динаміка розподілу контингенту студентів, які навчаються за кошти державного / місцевих бюджетів, у розрізі основ вступу у 2020–2024 рр., %.

Побудовано авторами за [16].

Навчання для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра здійснюється за денною та заочною формами. Також можуть застосовуватись вечірня та інші форми навчання, передбачені відповідною освітньо-професійною програмою.

Наведена в Додатку 1 табл. 3 інформація відображає динаміку змін чисельності студентів денної форми навчання, їхньої частки від загальної кількості студентів, а також частки студентів-бюджетників серед них у розрізі регіонів за період з 01.01.2021 р. по 01.01.2025 р. Упродовж цього періоду спостерігається поступове зростання чисельності студентів, які навчаються за денною формою навчання з 321 481 особи (89,17 % від загального контингенту) на початок вказаного періоду до 385 758 осіб (94,35 %) на кінець.

Станом на 01.01.2021 р. у 10 регіонах України частка студентів денної форми навчання була нижчою за 90 % з найменшими показниками у Донецькій (81,36 %) та Миколаївській (83,63 %) областях. Найвищий показник на той період зафіксовано у Чернігівській області – 3,91 %. Проте вже на початок

2025 р. у закладах всіх регіонів країни понад 90 % студентів здобувають освіту за денною формою. Найнижчі показники спостерігаються в Житомирській (90,62 %) та Луганській (90,24 %), а найвищі – у Волинській (96,37 %), Хмельницькій (97,06 %) та Чернігівській (97,75 %) областях.

Упродовж досліджуваного періоду спостерігається зменшення частки студентів, які здобували освіту на денній формі навчання за кошти державного / місцевих бюджетів, з 72,94 до 57,69 % від загальної кількості студентів цієї форми навчання. На початок 2021 р. найменше студентів-бюджетників денної форми навчалось у закладах Одеської області (54,57 % від контингенту цієї категорії) та у м. Києві (56,41 %). Понад 85 % студентів-бюджетників отримували освіту в ЗФПО Дніпропетровської, Донецької, Луганської, Сумської областей. На початок 2025 р. у закладах більшості регіонів за денною формою навчаються від 50,0 до 60,0 % студентів-бюджетників, мінімальна їх кількість відмічається у закладах Закарпатської (41,01 %), Миколаївської (42,38 %) областей, максимальна – у закладах Хмельницької (83,70 %) області.

Контингент студентів поточного року залежить від контингенту студентів попереднього року з додаванням кількості вступників цього року та з вирахуванням кількості випускників цього року, а також тих, хто вибули з власної ініціативи або були відраховані.

На рис. 16 представлена динаміка обсягів прийому здобувачів освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра у 2020–2024 рр. Згідно з даними, найменша кількість зарахованих осіб була зафіксована у 2022 р. Основна причина такого спаду полягає в наслідках повномасштабного вторгнення РФ на територію України.

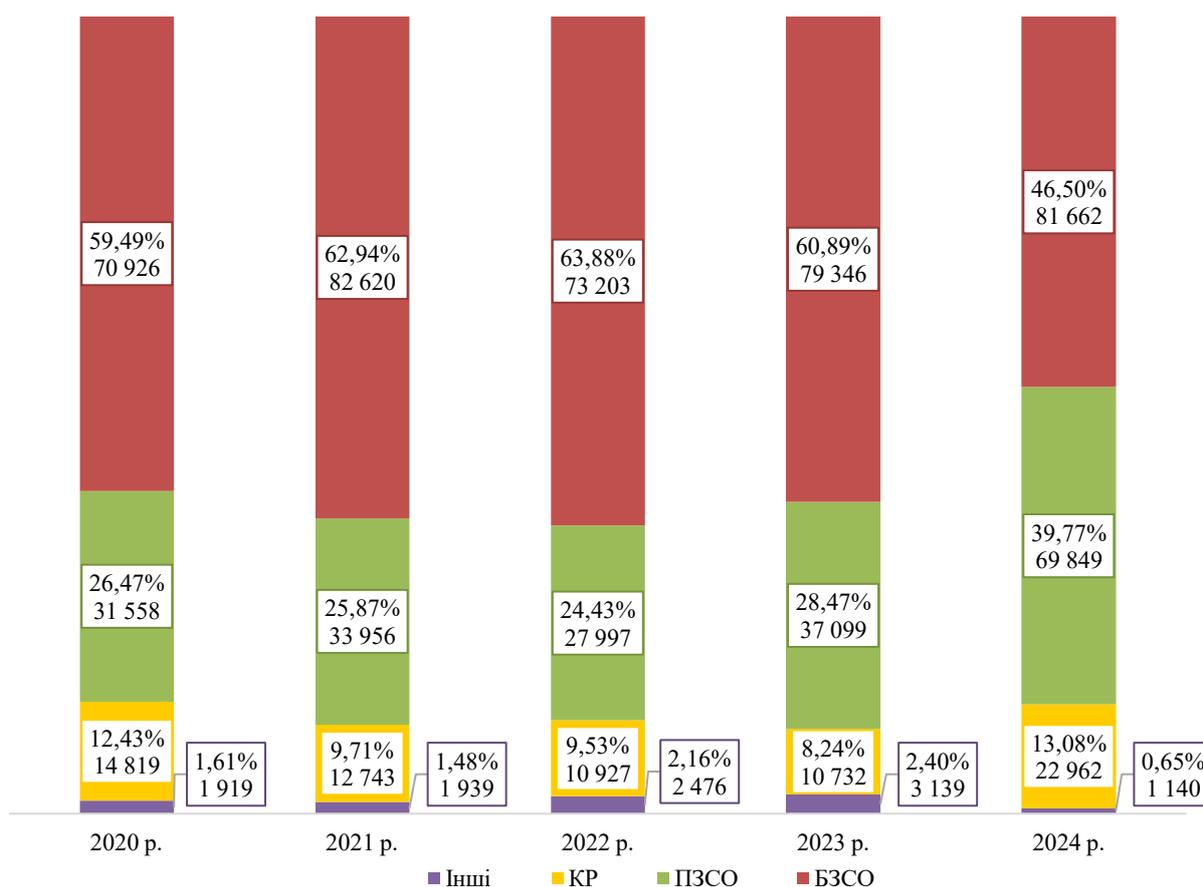

Рис. 16. Розподіл обсягів прийому студентів для здобуття ступеня фахового молодшого бакалавра за основами вступу у 2020–2024 рр., %, осіб
 Побудовано авторами за [16].

Проте вже в 2023 – 2024 рр. відмічається відновлення обсягів прийому до 175 613 осіб з рекордним приростом у 2024 р., причому найбільше заяв подано вступниками після 9 класу. Це свідчить про збереження серед молоді попиту на фахову передвищу освіту як на більш ранній та практично орієнтований старт.

Як свідчать наведені на рис. 16 дані, частка зарахованих на основі БЗСО на початок періоду складала 59,49 %, пікове значення 63,88 % фіксується у 2022 р., після чого у 2024 р. відзначається різке зниження до 46,50 %. Водночас спостерігається зростання частки вступників на основі ПЗСО з 26,47 % до 39,77 %. До 13,08 % у 2024 р. відмічається зростання частки осіб, зарахованих на основі КР при незначному коливанні в попередні роки.

Динаміка частки осіб, які були зараховані на навчання за кошти державного / місцевих бюджетів у загальному контингенті відповідних категорій вступників (на основі БЗСО, ПЗСО, КР, інші) у 2020-2024 рр., %

Основа вступу	2020	2021	2022	2023	2024
БЗСО	71,88	65,93	68,85	64,64	61,67
ПЗСО	39,12	37,01	38,06	31,62	17,79
КР	59,32	63,19	61,54	62,36	29,91
Інші	2,92	0,15	2,87	4,84	4,82
Усього	60,54	57,21	59,21	53,61	39,70

Складено авторами за [16].

Аналіз розподілу частки осіб, зарахованих до навчання в ЗФПО за кошти державного / місцевих бюджетів у 2020–2024 рр., свідчить про стійку негативну тенденцію частки бюджетників за всіма основами вступу, особливо у 2024 р. Якщо у 2020 р. 60,54 % осіб від загальної кількості зарахованих було надано бюджетне фінансування, то вже у 2024 р. частка таких студентів складала лише 39,70 %. З 71,88 % у 2020 р. до 61,67 % у 2024 р. спостерігається поступове зниження частки вступників на місця державного / регіонального замовлення на основі БЗСО; різке падіння з 39,12 % у 2020 р. до 17,79 % у 2024 р. частки вступників на основі ПЗСО; відносно стабільна динаміка у 2020–2023 рр. (приблизно 60–63 %) та різке зниження до 29,91 % у 2024 р. частки здобувачів, які попередньо мають кваліфікацію КР.

Таким чином, аналіз динаміки контингенту студентів ЗФПО за період 2020–2024 рр. свідчить про загальне нарощування чисельності здобувачів в умовах воєнного часу та суттєві структурні зміни в середині системи.

Загальний контингент студентів на кінець 2024 р. досяг 408 878 осіб, демонструючи зростання на 10,10 % порівняно з попереднім роком і загальне зростання на 13,42 % за весь досліджуваний період. Регіональна динаміка контингенту є диференційованою, у прифронтових регіонах (Херсонська, Донецька області) зафіксовано значне скорочення чисельності студентів на 34,0 та 11,83 % відповідно.

Істотні структурні зрушення відбулися за основами вступу та фінансуванням здобуття освіти. Підтвердженням важливої ролі системи фахової передвищої освіти у загальній освітній структурі є той факт, що понад 55 % студентів здобувають освіту в структурних підрозділах закладів вищої освіти, що свідчить про високий рівень інтеграції. При цьому, на початок 2025 р. 94,35 % студентів навчається за денною формою, що відображає пріоритет традиційного очного освітнього процесу, незважаючи на військові виклики. Загальна позитивна динаміка контингенту свідчить про збереження попиту серед молоді на фахову передвищу освіту.

ВИСНОВКИ

1. Прийнятий 12 вересня 2025 р. Закон України «Про професійну освіту» впроваджує в економічне життя країни нову модель розвитку професійної освіти, орієнтовану на європейські стандарти, інноваційність і потреби сучасного ринку праці. Основною метою Закону є створення сучасної, гнучкої та ефективної системи професійної освіти, здатної забезпечити підготовку фахівців, компетентних у відповідних галузях економіки, а також сприяти розвитку людського капіталу країни.

2. Важливим кроком на євроінтеграційному шляху України став процес передачі управлінських та фінансових повноважень у сфері професійної освіти на регіональний рівень, що має підсилити співпрацю між освітніми установами, місцевими органами влади та підприємствами.

3. Упродовж 2015–2024 рр. відбулося чітке та довготривале скорочення мережі ЗПО. Кількість ЗПО зменшилася на 18 % за десять років, в середньому близько на 1,8 % щороку. Зазначимо, що у всіх областях та м. Києві не зафіксовано збільшення кількості закладів професійної освіти.

4. Середня кількість учнів на один заклад зменшилася з 381 до 328 осіб, що підкреслює зниження завантаженості закладів та вказує на необхідність оптимізації мережі та підвищення її ефективності.

5. Загальна чисельність учнів ЗПО у 2020–2024 рр. скоротилася на 29,5 %. У регіональному розрізі зростання або стабілізацію контингенту показали лише шість областей (Чернігівська, Хмельницька, Вінницька, Кіровоградська, Київська та Львівська). Найбільше падіння зафіксовано у Херсонській, Донецькій і Луганській областях (критичне скорочення до 70–90 %), що пояснюється розпочатою рф агресією проти України у лютому 2022 р., тимчасовою окупацією територій даних областей, близькістю до місць з активними бойовими діями тощо.

6. Загальний прийом на навчання учнів, слухачів у ЗПО за 2015–2024 рр. скоротився на 34 %. Пік зростання припав на 2021 р. на 10,1 % порівняно з попереднім, а падіння на 12,7 % в 2022 р., яке безпосередньо пов'язане із війною. У регіональному вимірі за 2020–2024 рр. лідер із зростання – Чернігівська обл. (+45,6 %). Глибокий спад спостерігався у Одеській, Херсонській, Донецькій та Луганській областях.

7. Чисельність випускників, які закінчили повний курс навчання (випущено), скоротилася з 165,0 тис. у 2015 р. до 109,9 тис. у 2024 р., тобто на 33 %. На кінець 2024 р. у структурі випускників 73 % складають ті, хто здобував професію разом із повною загальною середньою освітою (ПЗСО), і ця частка зростає у період 2020–2024 рр., біля 25 % – ті, хто вже мав ПЗСО та не більше 2 % – без повної середньої освіти, причому чисельність цієї групи падає найшвидше (41 % за період).

8. За 2020–2024 рр. майже 96 % учнів ЗПО припадає на програму професійної підготовки, причому загальні обсяги скоротилася на 12,9 %, з найбільшими темпами падіння у 2022–2023 рр. На професійне навчання припадає близько 3–4 % і яке теж у досліджуваному періоді скоротилося на 17,7 %. Найменший та найнестабільніший із форм здобуття освіти є – підвищення кваліфікації, на який припадає 0,08 – 0,3 % і скорочення якого відбулося на 27,3 % за досліджуваний період.

9. Відбувається помітне зміщення у структурі освітніх траєкторій. Зросла питома вага здобувачів, які поєднують здобуття професії та повної загальної середньої освіти (ПЗСО) з 71,32 до 73,25 %. Це сталося за рахунок зменшення учнів які вже отримали ПЗСО, з 25,49 до 24,85 %. Також відбулося різке зниження групи учнів, які здобували професію без отримання ПЗСО, з 3,19 до 1,9 %. Таким чином, ЗПО все більше орієнтуються на молодь, яка отримала базову загальну середню освіту та здобуває разом із професію і повну загальну середню освіту в інтегрованих програмах.

10. Регіональна асиметрія стала однією з ключових характеристик динаміки системи ЗПО: темпи скорочення мережі, контингенту учнів, прийому

та випуску суттєво різняться між областями, формуючи виразну нерівномірність розвитку. Найглибше падіння показників спостерігається у регіонах, що постраждали від війни, де функціонування багатьох закладів стало обмеженим або неможливим через руйнування інфраструктури, евакуацію персоналу й учнівства та масштабний міграційний відтік населення. Система ЗПО демонструє ознаки стабілізації у 2023–2024 рр. та зберігає потенціал для розвитку за умови належної модернізації, оптимізації мережі, оновлення змісту професійної підготовки та розширення співпраці з бізнесом.

11. Підготовку здобувачів фахової передвищої освіти здійснюють фахові коледжі та деякі освітні заклади, які мають ліцензії на надання освітніх послуг на фахового молодшого бакалавра.

12. Відповідно до даних Єдиної державної електронної бази даних з питань освіти (ЄДЕБО) впродовж 2020–2024 рр. загальна кількість закладів зменшилася на 2,4 %. Водночас встановлено, що частка державних і комунальних закладів протягом усього періоду дослідження стабільно однакова (84,69–84,56 %). Але в окремих областях, зокрема в Дніпропетровській, Донецькій, Луганській, Полтавській, Сумській, Харківській та Чернігівській ця частка перевищувала 90 %. Натомість у Закарпатській області та м. Києві зафіксовано найнижчі показники: станом на початок 2025 р. вони становили відповідно 65,22 і 67,57 %.

13. Аналіз контингенту здобувачів фахової передвищої освіти на початок 2025 р. за джерелами фінансування показує, що загальна чисельність студентів у системі ЗФПО становить 408 878 осіб, з яких 229 739 (56,19 %) навчаються за кошти державного та місцевого бюджетів, а 179 139 осіб (43,81 %) – за кошти юридичних або фізичних осіб. Найвищу частку студентів, що навчаються за кошти державного / місцевих бюджетів, має група ЗФПО – юридичних осіб – 61,55 % (102 630 із 166 740 осіб). У фахових коледжах підпорядкованих ЗВО ця частка дещо нижча і становить 53,02 % (112 076 із 211 378 осіб). Найменший відсоток бюджетників спостерігається в інших закладах – 48,87 %

(15 033 із 30 760 осіб), що свідчить про їх орієнтацію на підготовку студентів за контрактом.

14. Аналіз розподілу контингенту здобувачів ФПО за основами вступу свідчить, що найбільша частка студентів (63,63 %) вступили на основі базової загальної середньої освіти (БЗСО). Частка вступників на основі повної загальної середньої освіти (ПЗСО) становить 27,32 %, на основі кваліфікованого робітника (КР) – 8,27 %, а найменше – на основі молодшого спеціаліста (МС) – лише 0,78 %. У розрізі типів закладів самостійні ЗФПО мають найвищу частку вступників на основі БЗСО – 67,46 %, тоді як частка на основі КР значно нижча – 4,80 %. Підпорядковані ЗФПО мають більш збалансовану структуру: 62,67 % – на основі БЗСО, 28,23 % – на основі ПЗСО, 8,37 % – на основі КР. У групі «інші» лише 49,48 % вступників мають БЗСО, проте найвища частка вступників на основі КР – 26,36 %, що майже втричі перевищує середній показник по системі.

15. Упродовж 2020–2024 рр. контингент здобувачів фахової передвищої освіти зростав із деякими коливаннями. На початок 2021 р. він становив 360 506 осіб, а на 01.01.2025 р. – 408 878 осіб, що на 13,4 % більше. Найбільше зростання відбулося впродовж 2024 р. – на 10,1 % порівняно з попереднім роком. Водночас у 2023 р. було зафіксовано незначне зменшення контингенту (на 0,84 %). Загалом за п'ятирічний період спостерігається позитивна динаміка. У розрізі областей зафіксовано зниження чисельності студентів у закладах Дніпропетровської (на 0,13 %), Одеської (на 0,4 %), Донецької (на 11,83 %) та Херсонської (на 34,0 %) областей. Водночас приріст чисельності студентів за період з 01.01.2021 по 01.01.2025 рр. спостерігається у більшості регіонів у межах від 4,41 % (у закладах Харківської області) до 34,98 % (у Тернопільській області).

16. Незважаючи на зростання загальної кількості студентів, чисельність тих, хто навчається за кошти державного / місцевих бюджетів, скоротилася в абсолютних показниках із 245 467 осіб на початку 2021 р. до 229 739 осіб на

початку 2025 р. Відповідно, їхня частка у загальному контингенті зменшилася з 68,09 % до 56,19 %.

17. Визначено, що на зміну контингенту студентів на кінець поточного року найбільше впливають обсяги прийому на навчання в цьому ж році. Аналіз динаміки обсягів прийому упродовж 2020–2024 рр. засвідчує, що збільшення обсягів прийому у 2021 р. на 10,1 % порівняно з 2020 р. сприяло зростанню контингенту студентів на початок 2022 р. Але у 2022 р. було скорочення прийому на 12,7 % порівняно з 2021 р., що зумовило зменшення контингенту на початок 2023 р. У 2023 р. зафіксовано відновлення обсягів прийому до рівня 2021 р. і також збільшився контингент 2023 р. У 2024 р. зафіксовано рекордний приріст загальної кількості прийнятих на навчання – до 175 613 осіб, що на 34,76 % більше, ніж у 2023 р., і на 47,3 % більше порівняно з 2020 р.

Контингент здобувачів ступеня фахового молодшого бакалавра є неоднорідним за освітнім досвідом і мотивацією: він охоплює як випускників базової чи повної загальної середньої освіти, для яких це перший рівень професійної підготовки, так і осіб з попередньою кваліфікацією, які прагнуть перекваліфікуватися або підвищити рівень своєї професійної компетентності.

Список використаних джерел

1. Про професійну освіту : Закон України від 21.08.2025 № 4574-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20#n1084>.
2. Про фахову передвищу освіту : Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>.
3. Про затвердження Типового положення про організацію освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти та Положення про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти. : Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.05.2025 р. № 510. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-23#Text>.
4. Проект Методичних рекомендацій щодо формування мережі закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/news/mon-proponuie-dlia-hromadskoho-obhovorennia-proiekt-metodychnykh-rekomendatsii-shchodo-formuvannia-merezhi-zakladiv-p-p-t-o-ta-fpo>.
5. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження КМУ від 01.04.2014 № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>.
6. *Лавриненко Г. А., Палінчак М. М.* Універсальні аспекти децентралізації державної влади. *Регіональні студії.* 2022. № 31. С. 11–15. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2022.31.2>.
7. *Плющ Р. М., Філіппова В. Д., Проніна О. В.* Вплив трансформації адміністративно-територіального устрою на реформування державного управління в Україні. *Публічне управління та регіональний розвиток.* 2021. № 14. С. 976–1009. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1640>.
8. *Лопушинський І. П., Філіппова В. Д., Плющ Р. М.* Механізми забезпечення сталого розвитку територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні. *Вісник Херсонського національного технічного університету.* 2022. № 4 (83). С. 154–160. DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.4.22>.
9. *Лісогор Л. С., Нестеренко В. В.* Формування та реалізація трудового потенціалу регіонів та громад як основа забезпечення їх сталого розвитку. *Економіка і організація управління.* 2020. № 2 (38). С. 20–30. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2020.2.2>.
10. *Новіков В. М.* Розвиток професійно-технічної освіти в умовах децентралізації системи управління в Україні. *Демографія та соціальна економіка.* 2017. № 2. С. 126–137. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2017.02.12>.
11. *Беновська Л. Я., Паска О. В.* Тенденції та проблеми розвитку професійно-технічної освіти в умовах реформи децентралізації. *Збірник наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України».* 2021. № 1 (147). С. 10–15. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2021-1-2>.

12. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
13. Про Державний бюджет України на 2016 рік : Закон України від 25.12.2015 № 928-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/928-19#Text>.
14. Про Державний бюджет України на 2018 рік : Закон України від 25.12.2015 № 928-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19#Text>.
15. Професійна (професійно-технічна) освіта в Україні. *Держстат*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/osv/osv_rik/arch_pto_u.htm.
16. Кількість здобувачів вищої, фахової передвищої освіти / Реєстр суб'єктів освітньої діяльності / Єдина державна електронна база даних з питань освіти. URL: <https://registry.edbo.gov.ua/opendata/educators/>.

Додаток 1

Таблиця 1

Регіональний розподіл ЗФПО та частка закладів державної і комунальної форм власності у 2020–2024 рр.

Регіон	на 01.01.2021		на 01.01.2022		на 01.01.2023		на 01.01.2024		на 01.01.2025	
	Кількість закладів, од.	Частка закладів державної та комунальної форм власності, %	Кількість закладів, од.	Частка закладів державної та комунальної форм власності, %	Кількість закладів, од.	Частка закладів державної та комунальної форм власності, %	Кількість закладів, од.	Частка закладів державної та комунальної форм власності, %	Кількість закладів, од.	Частка закладів державної та комунальної форм власності, %
Вінницька обл.	39	84,62	39	84,62	40	85,00	38	84,21	38	84,21
Волинська обл.	27	77,78	27	77,78	26	76,92	23	82,61	25	84,00
Дніпропетровська обл.	86	95,35	82	95,12	84	97,62	81	98,77	81	96,30
Донецька обл.	16	100,00	14	100,00	14	100,00	14	100,00	13	100,00
Житомирська обл.	22	90,91	22	90,91	23	86,96	23	86,96	23	86,96
Закарпатська обл.	23	65,22	23	65,22	23	65,22	23	65,22	23	65,22
Запорізька обл.	33	84,85	32	87,50	32	87,50	33	90,91	34	85,29
Івано-Франківська обл.	40	87,50	40	87,50	39	89,74	39	89,74	39	87,18
Київська обл.	29	82,76	29	82,76	29	82,76	27	85,19	27	85,19
Кіровоградська обл.	25	76,00	25	76,00	24	79,17	24	79,17	23	78,26
Луганська обл.	6	100,00	6	100,00	6	100,00	6	100,00	7	100,00
Львівська обл.	65	86,15	59	84,75	59	84,75	59	84,75	59	84,75
Миколаївська обл.	29	72,41	29	72,41	29	72,41	29	72,41	28	75,00
Одеська обл.	46	86,96	48	87,50	49	87,76	51	84,31	52	82,69
Полтавська обл.	40	90,00	40	90,00	40	90,00	40	90,00	40	90,00
Рівненська обл.	25	76,00	25	76,00	24	79,17	24	79,17	25	76,00
Сумська обл.	26	96,15	27	96,30	27	96,30	27	96,30	26	96,15
Тернопільська обл.	23	82,61	24	83,33	24	83,33	25	84,00	25	84,00
Харківська обл.	48	95,83	46	95,65	46	95,65	44	95,45	44	95,45
Херсонська обл.	11	81,82	11	81,82	8	100,00	8	100,00	9	88,89
Хмельницька обл.	28	82,14	28	82,14	28	82,14	26	80,77	26	80,77
Черкаська обл.	25	84,00	25	84,00	25	84,00	25	84,00	26	80,77
Чернівецька обл.	28	85,71	28	85,71	28	85,71	29	82,76	28	82,14
Чернігівська обл.	21	95,24	21	95,24	21	95,24	21	95,24	21	95,24
м. Київ	75	66,67	75	66,67	77	67,53	76	68,42	74	67,57
Україна	836	84,69	825	84,61	825	85,30	815	85,56	816	84,56

Складено авторами за результатами розрахунків.

**Регіональний розподіл контингенту ЗФПО та частка здобувачів,
які навчалися за державним/регіональним замовленням у 2020–2024 рр.**

Регіон	на 01.01.2021		на 01.01.2022		на 01.01.2023		на 01.01.2024		на 01.01.2025	
	Контингент, осіб	Частка студентів, що навчаються за державним/ регіональним замовленням, %								
Вінницька обл.	17 060	70,47	17 354	68,26	17 532	67,32	18 094	65,81	19 487	60,05
Волинська обл.	11 114	73,48	11 604	71,39	11 755	66,76	12 320	62,31	13 629	56,56
Дніпропетровська обл.	41 048	81,38	41 120	80,19	41 569	81,27	40 287	79,96	40 994	73,65
Донецька обл.	5 348	79,64	5 063	79,20	4 694	84,79	4 163	84,36	4 401	72,21
Житомирська обл.	12 068	66,57	12 768	62,51	12 955	61,55	13 478	59,76	14 638	52,64
Закарпатська обл.	8 758	54,94	8 958	52,18	9 257	48,72	9 671	45,98	10 556	40,40
Запорізька обл.	15 466	68,14	16 055	67,18	15 272	73,43	14 419	74,04	17 211	58,29
Івано-Франківська обл.	16 340	73,78	16 833	73,34	17 198	70,58	18 544	64,60	20 205	57,70
Київська обл.	9 699	75,34	10 318	70,91	10 567	70,25	10 706	68,95	11 273	60,40
Кіровоградська обл.	8 175	77,81	8 391	78,04	8 458	79,11	8 735	76,77	9 014	66,85
Луганська обл.	1 238	84,65	1 238	83,93	920	88,26	1 277	89,51	1 640	71,04
Львівська обл.	24 534	68,24	23 599	67,20	24 804	64,69	26 169	62,08	30 405	52,69
Миколаївська обл.	10 626	64,71	10 061	62,34	10 425	67,08	10 647	65,62	13 207	51,48
Одеська обл.	29 029	48,18	31 280	47,91	29 689	49,93	27 952	51,36	28 913	47,79
Полтавська обл.	15 790	70,45	16 151	67,50	15 652	66,51	15 783	63,49	18 529	54,64
Рівненська обл.	11 531	68,89	12 016	67,02	11 819	68,79	11 991	67,13	13 646	57,83
Сумська обл.	11 035	86,00	11 480	83,20	11 933	80,59	13 092	73,85	13 996	69,07
Тернопільська обл.	12 590	70,88	13 005	70,96	13 485	69,14	14 988	63,03	16 994	55,09
Харківська обл.	21 104	69,12	20 967	67,92	19 922	70,71	19 651	67,29	22 035	56,11
Херсонська обл.	2 709	69,44	2 723	69,45	1 974	78,17	1 799	86,71	1 788	79,53
Хмельницька обл.	10 496	66,56	10 986	63,01	10 660	61,36	10 961	58,25	12 022	50,37
Черкаська обл.	10 557	70,65	10 656	68,92	10 772	68,30	11 309	65,84	13 086	56,98
Чернівецька обл.	10 280	67,44	10 173	66,58	10 645	60,88	10 847	55,31	11 533	50,22
Чернігівська обл.	7 261	71,96	7 381	71,17	7 662	70,43	7 970	68,34	8 565	62,86
м. Київ	36 650	52,66	39 576	47,92	37 021	49,43	36 928	50,63	41 111	41,70
Україна	360 506	68,09	369 756	66,00	366 640	66,34	371 781	64,35	408 878	56,19

Складено авторами за результатами розрахунків.

Регіональний розподіл контингенту ЗФПО денної форми навчання та частка здобувачів, які навчалися за державним/регіональним замовленням у 2020–2024 рр.

Регіон	на 01.01.2021			на 01.01.2022			на 01.01.2023			на 01.01.2024			на 01.01.2025		
	Контингент, осіб	Частка від загального контингенту по області, %	Частка студентів, що навчаються за державним/регіональним замовленням, %	Контингент, осіб	Частка від загального контингенту по області, %	Частка студентів, що навчаються за державним замовленням, %	Контингент, осіб	Частка від загального контингенту по області, %	Частка студентів, що навчаються за державним замовленням, %	Контингент, осіб	Частка від загального контингенту по області, %	Частка студентів, що навчаються за державним замовленням, %	Контингент, осіб	Частка від загального контингенту по області, %	Частка студентів, що навчаються за державним замовленням, %
Вінницька обл.	15 236	89,31	75,85	15 367	88,55	73,81	15 543	88,66	72,26	16 441	90,86	68,82	18 104	92,90	61,70
Волинська обл.	10 262	92,33	75,62	10 686	92,09	73,23	11 017	93,72	68,74	11 728	95,19	64,18	13 134	96,37	58,09
Дніпропетровська обл.	35 908	87,48	87,56	36 143	87,90	85,86	37 252	89,61	85,55	37 012	91,87	82,81	38 616	94,20	75,10
Донецька обл.	4 351	81,36	89,50	4 217	83,29	86,96	3 987	84,94	90,67	3 739	89,82	88,18	4 138	94,02	74,48
Житомирська обл.	10 649	88,24	71,52	10 968	85,90	68,71	11 151	86,07	67,39	11 739	87,10	64,90	13 265	90,62	56,12
Закарпатська обл.	7 991	91,24	58,09	8 018	89,51	56,30	8 290	89,55	52,28	8 843	91,44	48,42	9 824	93,07	42,01
Запорізька обл.	13 108	84,75	74,37	13 602	84,72	73,91	13 238	86,68	78,88	12 836	89,02	77,73	15 929	92,55	59,04
Івано-Франківська обл.	15 253	93,35	75,76	15 632	92,87	75,65	16 045	93,30	72,93	17 362	93,63	67,08	19 117	94,62	59,69
Київська обл.	8 929	92,06	80,20	9 506	92,13	75,55	9 830	93,03	74,33	10 119	94,52	71,85	10 792	95,73	62,27
Кіровоградська обл.	7 568	92,57	81,33	7 677	91,49	82,18	7 741	91,52	82,96	8 149	93,29	79,52	8 600	95,41	68,43
Луганська обл.	1 114	89,98	88,96	1 118	90,31	88,19	860	93,48	89,77	1 113	87,16	88,95	1 480	90,24	68,72
Львівська обл.	21 725	88,55	73,53	21 171	89,71	71,78	22 509	90,75	68,77	23 947	91,51	65,70	28 495	93,72	54,79
Миколаївська обл.	8 886	83,63	73,18	8 624	85,72	69,48	9 063	86,94	72,48	9 546	89,66	69,04	12 219	92,52	42,38
Одеська обл.	24 618	84,80	54,57	27 080	86,57	53,59	26 034	87,69	55,26	25 321	90,59	55,05	26 890	93,00	52,82
Полтавська обл.	13 935	88,25	76,26	14 312	88,61	73,17	13 968	89,24	71,93	14 319	90,72	67,56	17 373	93,76	50,04
Рівненська обл.	10 465	90,76	72,98	10 666	88,76	72,55	10 656	90,16	73,04	11 068	92,30	69,68	12 899	94,53	56,42
Сумська обл.	9 991	90,54	88,66	10 323	89,92	85,57	10 815	90,63	81,71	12 244	93,52	73,56	13 258	94,73	59,07
Тернопільська обл.	11 528	91,56	73,59	11 989	92,19	73,08	12 597	93,41	70,67	14 131	94,28	64,72	16 314	96,00	68,40
Харківська обл.	19 153	90,76	74,08	19 254	91,83	72,51	18 525	92,99	74,18	18 626	94,78	69,55	20 971	95,17	56,26
Херсонська обл.	2 524	93,17	74,52	2 529	92,88	74,77	1 839	93,16	83,47	1 706	94,83	90,62	1 699	95,02	57,92
Хмельницька обл.	9 681	92,24	69,25	10 147	92,36	65,74	9 978	93,60	63,22	10 453	95,37	59,22	11 668	97,06	83,70
Черкаська обл.	9 251	87,63	77,52	9 403	88,24	75,11	9 602	89,14	73,23	10 277	90,87	69,31	12 141	92,78	50,59
Чернівецька обл.	9 409	91,53	71,70	9 246	90,89	71,13	9 900	93,00	63,99	10 211	94,14	57,96	11 048	95,79	59,10
Чернігівська обл.	6 819	93,91	74,45	6 956	94,24	73,98	7 297	95,24	72,96	7 726	96,94	69,97	8 372	97,75	51,96
м. Київ	33 127	90,39	56,41	36 101	91,22	51,21	34 116	92,15	52,20	35 068	94,96	52,04	39 412	95,87	64,03
Україна	321 481	89,17	72,94	330 735	89,45	70,62	331 853	90,51	70,17	343 724	92,45	66,98	385 758	94,35	57,69

Складено авторами за результатами розрахунків.